

ZBERATEL[®] 2006

12

Ročník XII.
Cena 55 Sk

ISSN 1335-8693

MESAČNÍK PRE ZBERATELOV • ODBORNÉ ČLÁNKY • INFORMÁCIE • INZERCIA

VIANOČNÉ SVIATKY
PLNÉ POHODY
A SPOKOJNOSTI,
MNOHO ZDRAVIA,
ŠŤASTIA A VELA
ZBERATELSKÝCH
ÚSPECHOV V ROKU 2007
VŠETKÝM ČITATELOM
A PRIAZNIVCOM NÁŠHO
ČASOPISU ŽELÁ
VYDAVATEĽ, REDAKČNÁ
RADA A REDAKCIA

Výtvarný návrh – Deň slovenskej poštovej známky a filatelie

Carte maxima k známke Vianoce 2006 – Koledníci (3-4)

UMENIE našich susedov (6)

*Vianočnej
ponuky firmy*
ZBERATEL[®]

Ako vznikol hářček Ružencová slavnost' (34 – 36)

Metropoly štátov EÚ na známkach (8 – 9)

Známková tvorba v šesťdesiatych rokoch z dnešného pohľadu (24 – 25)

18. december – Deň poštovej známky (20 – 22)

Ďalšie minerály na TK (14 – 15)

Súbor železných veľkomoravských sekerovitých hrvien (10 – 12)

Vážení čitatelia,

striedanie ročných období sa prejavuje už výraznejšie a „dušičkovské“ počasie priťahuje k našej záľube. Vidieť to aj na rastúcom počte rôznych regionálnych stretnutí, na ktorých sa často spájajú viaceré zberateľské odbory. Mnohí zberatelia to vítajú, pretože ich záujem je širší. Na túto skutočnosť sa snažíme prihladať aj v našom časopise, aj keď nie vždy sa darí osloviť autorov, ktorí by boli ochotní podeliť sa so svojimi zberateľskými skúsenosťami. Aj preto tesne po odovzdaní čísla do tlače zasadne redakčná rada a spoločne sa pokúsime hľadať riešenia, aby bol náš časopis aj naďalej pútavý a častejšie prinášal informácie aj z ďalších oblastí zberateľského záujmu.

Uzavreli sme 18. písomnú aukciu, mnohí záujemcovia o ponú-

K decembrovému číslu Zberateľa

kaný materiál ocenili možnosť jeho vyobrazenia na našej webovej stránke. Určite je však na tejto forme prezentácie ponuky čo zlepšovať, preto získané skúsenosti a pripomienky určite využijeme pri príprave ďalšej aukcie.

Tohtoročná emisná činnosť Slovenskej pošty sa skončila, preto môžeme pripravovať aj náš katalóg ročníka 2006, ako aj albumové listy. Podarilo sa nám skompletovať albumové listy Československa 1945 – 1992 a spolu s ďalšími zaujímavými položkami sú v našej vianočnej ponuke.

V poslednom tohtoročnom čísle dvanástou časťou pokračuje vzdelávanie o numizmatike, v ktorej si autorka pani E. Minarovičová všíma obdobie Veľkomoravskej ríše. Vývoj našej známkovej tvorby a prínos slovenských umelcov v období šesťdesiatych rokov je obsahom ďalšieho príspevku, už ôsmej časti seriálu, ktorý autorsky pripravuje A. Paulinyová.

M. Jobek v 104. Malom okienku telekartistu nás pomocou svojho spolupracovníka druhým pokračovaním uvádza do sveta minerálov na TK. J. Solava pokračuje o zvieratách v službách človeka, A. Urmínský nám predstavuje symboly Piešťan na poštových lístkoch, D. Evinic si všíma nálepky na letecky dopravných balíkoch. M. Bachratý príspevkom k prvému letu Praha – New York v roku 1946 približuje niektoré doteraz nepublikované skutočnosti. R. Klíma pripomína 18. december ako deň poštovej známky a R. Fischer pri príležitosti sedemdesiatky rytca M. Ondráčka prináša doteraz nepoznaný pohľad na jeho tvorbu. Informujeme tiež o rôznych filatelistických akciách, prinášame inzerciu a oznamy o zberateľských stretnutiach. Vianočná ponuka poskytuje možnosť urobiť radosť sebe i svojim blízkym.

Želáme vám krásne Vianoce, milí čitatelia, a nech vám ich chvíle plné pohody spríjemnia aj stránky nášho, ale najmä vášho, časopisu.

Vaša redakcia

ZBERATEL'®

Ročník XII. - 2006 • Číslo 12 • Cena 55 Sk

Z OBSAHU / CONTENTS / INHALTS

- **Z noviniek našich susedov** / Some new items of our neighbours / Aus Neuigkeiten unserer Nachbarn (6-9)
- **E. Minarovičová: Malá škola numizmatiky (12) – História a platidlá Veľkomoravskej ríše** / Short course of numismatics – History and instruments of payment in the Great Moravia / Grundschule der Numismatik – Historie und Zahlungsmittel in Grosse Mähren (10-12)
- **M. Jobek: Malé okienko telekartistu (104)** / Short column of a phonocard collector / Kurz über den Telephonkarten (14-15)
- **M. Bachratý: Ešte k prvému letu Praha – New York 1946** / A bit more about the first flight Prague – New York in 1946 / Noch einmal zum ersten Flug Prag – New York 1946 / (16-17)
- **D. Evinic: Nálepky na letecky dopravných balíkoch** / Labels on parcels delivered via airmail / Etiketten auf Flugpostpaketen (18-19)
- **R. Klíma: 18. december – deň poštovej známky** / December 18th – day of the postage stamp / 18. Dezember – Tag der Briefmarke (20 – 22)
- **J. Solava: Zvieratá v službách človeka – Kormorán veľký** / Animals serving people – Cormorant / Tiere im Dienst der Menschen – Kormoran (23)
- **A. Paulinyová: Známa a známková grafika (8)** / Postage stamp and stamp graphics / Briefmarken und Entwurf von Briefmarken (24-25)
- **I. Lužák: Guľová pošta z roku 1871** / Ball post of 1871 / Kugelpost in 1871 (29)
- **A. Urmínský: Kolonádový most a Barolámač z Piešťan na poštových celi-nách** / Colonade bridge and the „Man breaking a crutch“ from Piešťany on postal stationaries / Kolonadenbrücke und „Krückenbrecher“ in Piešťany an Postkarten / (32-33)
- **R. Fischer: Miloš Ondráček - 70** / Miloš Ondráček – 70 years / Miloš Ondráček – 70 Jahre/ (34-36)

ZBERATEĽ[®]

Mesačník pre filatelistov, numizmatikov, filokartistov, zberateľov telefónnych kariet a iných predmetov zberateľského záujmu

■ **Vydavateľ:** Anton Kulhánek ml., Bratislava. Registračné číslo časopisu: MK 1188 / 95 zo dňa 1. 2. 1995 | ISSN 1335-8693

■ **Adresa redakcie:** ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava, ☎ 02/44 250 149, e-mail: zberatel.redakcia@chello.sk.

■ **Redakčná rada:** RNDr. Milan Antala, dr. Ondrej Földes, Ing. Marian Jobek, Ing. Miroslav Gerec, PhDr. Elena Minarovičová (predsedníčka), Mgr. Antónia Paulinyová, RNDr. Michal Zika a dr. Severín Zrubec (čestný predseda).

■ **Redakcia:** Ing. Peter Malík, PhD. - šéfredaktor, Anton Kulhánek - člen redakcie, Martina Đurkáčová - grafická úprava, RNDr. Milan Antala - jazyková úprava, Mgr. Pavol Ondráška - preklad do angličtiny.

■ **Cena a predplatné:** Cena za jeden výtlačok 55 Sk. Pri odbere 11 ks a viac vydavateľ poskytuje 20% zľavu. Celoročné predplatné na rok 2006 (vrátane poštovného): Pre abonentov zo Slovenskej republiky 550 Sk, pre abonentov z Českej republiky 982 Sk (785 Kč), pre abonentov z ostatnej Európy 1165 Sk (32 €), pre abonentov zo zámorských krajín 1490 Sk (53 USD).

■ Zasielanie príspevkov a inzerátov: Články napísané strojom, na počítači (PC formát WORD) zasielané elektronickou poštou, na počítačových disketách alebo na CD. Obrázové podklady na ilustráciu formou zapožičania originálov na základe dohody, elektronickou cestou naskenovaných obrázkov (formát BMP, JPG alebo TIF, min. 300 dpi) alebo zaslaním kvalitnej reprodukcie.

Redakcia si vyhradzuje právo uverejniť aj príspevky, s ktorých obsahom sa nestotožňuje. Nevýžiadané rukopisy redakcia nevracia.

■ **Tlač:** Tlačiareň KOMPRINT, Borinská 8, 841 03 Bratislava 47, ☎ 02/6446 2403, fax: 02/6446 2404, e-mail: komprint@mail.eurotel.sk, www.komprint.com

■ Číslo 12/2006:

Redakčná uzávierka 20. novembra 2006
Do tlače zadané 27. novembra 2006
Dátum vydania 30. novembra 2006

INFORMÁCIE O SLUŽBÁCH ZBERATEĽA

INZERÁTY

Cena jedného aj začatého riadku inzerátu je 25 Sk. Za zvýraznenie rámečkom účtujeme príplatok 35 Sk. Na trikrát opakovaný inzerát poskytujeme zľavu 30%. Abonentí časopisu majú v každom čísle prvých 5 riadkov inzerátu zdarma. Úhradu inzerátu, resp. potvrdenku o úhrade treba zaslať na adresu redakcie najneskôr so znením inzerátu. V záujme uverejnenia presného znenia inzerátov žiadame ich písať na stroji (počítači) alebo čitateľne paličkovým písmom. Za obsah zodpovedá podávateľ, inzeráty vecne neupravujeme a uverejňujeme ich v došlom poradí.

KOMERČNÉ INZERÁTY A REKLAMY

Cenu za uverejnenie plošných komerčných inzerátov a reklám na vnútorných čiernobielych stranách podľa dodaných predlôh účtujeme podľa požadovanej veľkosti plochy:

Celá strana A5 (128 x 180 mm)	3 200 Sk
Polovica strany A5 (128 x 90 mm)	1 900 Sk
Štvrtina strany A5 (64 x 90 mm)	1 000 Sk
Jedna osmina strany A5 (64 x 45 mm)	550 Sk

Pokiaľ nie je dohodnuté inak, redakcia si vyhradzuje právo rozhodnúť o mieste uverejnenia reklamy v časopise. Grafickú úpravu reklám, uverejnenie reklám na farebnej strane a iné neštandardné požiadavky, účtujeme podľa osobitného sadzovníka alebo na základe dohody.

OZNAMY O PODUJATIACH

Informácie nekomerčného charakteru o výmenných schôdkach, burzách a zberateľských stretnutiach sú uverejňované bezplatne.

PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

V tejto rubrike ponúkajú materiál možno zakúpiť v predajni ZBERATEĽ, Račianske myto 1/D, 831 02 Bratislava, ☎ 0911 250149, e-mail: zberatel@chello.sk, v dňoch pondelok až piatok od 10.00 do 18.00 hod. Ponúkaný materiál možno objednať aj písomne, prípadne telefonicky. K cenám firma účtuje poštovné a balné. Ceny ponúkaných materiálov platia (pokiaľ nie je uvedené inak) vždy len do vydania ďalšieho čísla časopisu Zberateľ. Všetkým abonentom časopisu firma poskytuje na ponúkaný tovar zľavu vo výške 5%.

PLATBY ZO ZAHRANIČIA

za predplatné časopisu Zberateľ a za objednaný materiál

- z Českej republiky: na účet Anton Kulhánek, číslo účtu 147 1883 123/0800, Česká spořitelna, pobočka Trutnov, do správy pre prijímateľa uveďte meno a druh platby
- z ostatných štátov Európy a Zámoria: na účet Anton Kulhánek-Zberateľ, číslo účtu 0170170280/0900, Slovenská sporiteľňa, a. s., Bratislava, IBAN: SK66 0900 0000 0001 70170280 BIC: GIBASK BX

PLATBY V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

za predplatné časopisu Zberateľ a za objednaný materiál

- peňažnou poukážkou typu **H** v hotovosti na adresu predajne Zberateľ, Račianske myto 1/D, 831 02 Bratislava,
- peňažnou poukážkou typu **U** v hotovosti na účet číslo: 0170170280/0900; vo variabilnom symbole uveďte číslo zo spravidelného listu k zasielanému tovaru,
- prevodom z účtu na náš účet č. 0170170280/0900; v správe pre prijímateľa uveďte predmet platby, v prípade predplatného uveďte adresu, na ktorú máme časopis poslať.

Redakcia Zberatelya je na pôvodnej adrese Račianska 17, ☎ 02/44 250 149, e-mail zberatel.redakcia@chello.sk návšteva redakcie v utork 10.30 – 12.00 hod., 13.30 – 16.00 hod. Iný termín po dohode.

NOVÉ SLOVENSKÉ POŠTOVÉ ZNÁMKY A INÉ ZBERATEĽSKÉ MATERIÁLY

■ Vianoce 2006 - Koledníci

Slovenská pošta, a. s., vydala 10. 11. 2006 príležitostnú poštovú známku „Vianoce 2006 – Koledníci“ nominálnej hodnoty 10 Sk.

Na známke sú zobrazení koledníci z hry chodenie s hviezdou.

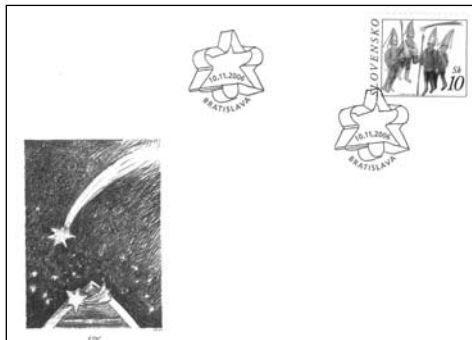
Známku rozmerov 34 x 27 mm vrátane perforácie (na šírku) viacfarebnou ofsetovou technikou v náklade 4 mil. kusov vytlačila tlačiareň Állami Nyomda Nyrt., Maďarsko, na tlačových listoch s 50 známkami. Znáмка má č. 387.

Súčasne bola vydaná obálka prvého dňa vydania vrátane pečiatky prvého dňa vydania s domicilom Bratislava. Na FDC je vianočný motív. FDC jednofarebnou ocelotlačou z plochej dosky v náklade 3 200 kusov vytlačila tlačiareň TAB, s. r. o., Bratislava.

Autorkou výtvarných návrhov emisie je akad. mal. Kamila Štanclová.

Koledovanie bolo v minulosti neoddeliteľnou súčasťou vianočných zvykov. Rôzne formy vinšovania a koledovania sa sústreďovali najmä na Štedrý deň, Božie narodenie, Štefana a Troch kráľov. Deti, mládež i dospelí navštevovali príbuzných a susedov s vianočnými piesňami a koledami a so želaním zdravia, šťastia a dobrej úrody v novom roku. Jednou z foriem koledovania boli betlehémske hry, ktoré dotvárali atmosféru Vianoc s hranými príbehmi o zvestovaní narodenia Krista obohatenými o výjavy zo života pastierov. Predvádzali ich mládenci alebo malí chlapci z domu do domu po celej dedine. Najrozšírenejšou trojkráľovou hrou bolo chodenie s hviezdou, ktoré zobrazovalo biblických Troch kráľov s hviezdonosom alebo anjelom. Pri obchádzkach piesne a recitativity s náboženským obsahom sprevá-

dzali koledy, pastierske a ľudové piesne, často veselého, žartovného rázu a so žiadosťou o odmenu. Koledníci dostávali od gazdinej jabĺčka, orechy, koláče, prípadne peniaze. Často chodili koledovať chudobnejšie vrstvy obyvateľstva, ktoré si tak prilpešovali sviatky. Koledovanie má v súčasnosti najmä spoločenské a zábavné poslanie, jeho obradová funkcia sa oslabilala alebo zanikla.

■ Deň poštovej známky – Jozef Cincík

Slovenská pošta, a. s., vydala 24. 11. 2006 príležitostnú poštovú známku „Deň poštovej známky – Jozef Cincík“ nominálnej hodnoty 19 Sk.

Okrem portrétu Jozefa Cincíka sú na známke použité motívy podľa jeho návrhov známok Kniežatá (1944).

Známku rozmerov 44 x 27 mm vrátane perforácie (na šírku) viacfarebnou ofsetovou technikou v náklade 300 000 kusov vytlačila tlačiareň Állami Nyomda Nyrt., Maďarsko, na tlačových listoch s 50 známkami. Znáмка má č. 388.

Súčasne bola vydaná obálka prvého dňa vydania vrátane pečiatky prvého dňa vydania s domicilom Bratislava. Na FDC je motív podľa známky Poštový kongres

(1942), ktorého rytinu vyhotovil Vierošlav Ondrejčka. FDC ocelotlačou z plochej dosky v náklade 3 200 kusov vytlačila tlačiareň TAB, s. r. o., Bratislava.

Autorom výtvarných návrhov emisie je akad. mal. Peter Augustovič.

Jozef Cincík – výtvarník, ilustrátor, grafik, historik

umenia, scénograf, redaktor a univerzitný profesor, sa narodil 8. marca 1909 v Clodpii v Rumunsku, kam odiš-li jeho rodičia. Po návrate rodiny na Slovensko, v roku 1914, navštevoval ľudovú školu v Kláštore pod Znievom a v Trnave, gymnázium v Lučenci a Karlovu univerzitu v Prahe, kde skončil právo. Od roku 1932 pôsobil v Matici slovenskej ako referent, neskôr tajomník Umeleckého odboru, riadil Štátny pamiatkový ústav pre stredné Slo-vensko a súčasne študoval filozofiu a dejiny umenia na Univerzite Komenského v Bratislave. Ilustroval knihy a publikácie, graficky upravoval matičné vydania, bol autorom návrhov slovenských poštových známok a podie-lal sa na príprave slovenských bankoviek. Spoluzakladal Slovenské komorné divadlo, pričínal sa o vznik tlačiarne Neografia, pôsobil ako umelecký poradca pri návrhoch scén a kostýmov vo Fričovom filme Jánošík a hier uvá-dzaných Slovenským spevokolom, publikoval odborné štúdie a monografie z oblasti histórie a umenia. V roku 1945 emigroval a usadil sa v USA, kde prednášal archeo-lógiu a dejiny cirkevného umenia a neskôr pracoval ako samostatný výtvarník interiérov kostolov a cirkevných sta-vieb. Zomrel v americkom Danville 28. januára 1992, pochovaný je na Národnom cintoríne v Martine.

■ CM: Vianoce 2006 - Koledníci

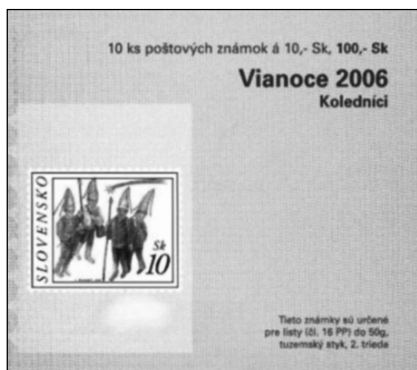
Slovenská pošta, a. s., vydala 10. 11. 2006 k príleži-tostnej poštovej známke „Vianoce 2006 - Koledníci“ carte maxima s motívom vianočných koledníkov.

Autorkou výtvarného návrhu carte maxima je akad. mal. Kamila Štanclová (obr. na obálke).

Carte maxima ofsetovou technikou vytlačila tlačia-reň KNÍHTLAČ, Zohor.

■ ZZ: Vianoce 2006 - Koledníci

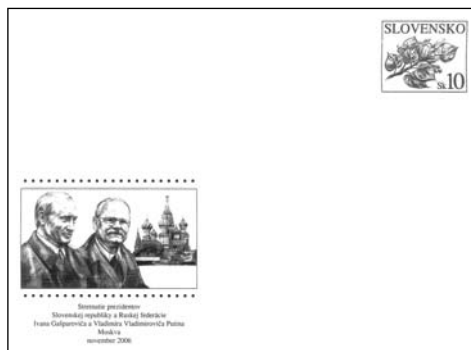
Slovenská pošta, a. s., vydala 10. 11. 2006 k príleži-tostnej poštovej známke „Vianoce 2006 - Koledníci“ známkový zošitok.

Známkový zošitok obsahuje 10 ks známok emisie č. 387 „Vianoce 2006 - Koledníci“ nominálnej hodnoty 10 Sk. Známkové zošitky ofsetom vytlačila tlačiareň KNÍHTLAČ, Zohor.

■ COB: Stretnutie prezidentov Gašparovič – Putin

Slovenská pošta, a. s., vydala 3. 11. 2006 príleži-tostnú celinovú obálku s natlačenou známkou „Lipa“ nominálnej hodnoty 10 Sk s prítláčovým motívom „Stretnutie prezidentov Gašparovič - Putin“.

V ľavej časti celinovej obálky je prítláč, na ktorej sú zobrazení obaja prezidenti na pozadí chrámu Vasilija Blaženého v Moskve. Pod obrazovou časťou je nápis uvádzajúci túto udalosť.

Autorm prítláčového motívu je akad. maliar Rudolf Cigánik. Prítláčový motív vytlačila tlačiareň TAB, s. r. o., Bratislava.

■ PL: Belgica 2006

Slovenská pošta, a. s., vydala 16. 11. 2006 príleži-tostný poštový lístok s natlačenou známkou „Doprava“

na Dunaji“ nominálnej hodnoty 10 Sk a prítačovým motívom „Belgica 2006“.

V ľavej časti príležitostného poštového lístka je viacfarebná prítač zobrazujúca historickú dominantu mesta Brusel.

Autorom prítačového motívu je akad. mal. Štefan Kubovič.

Poštový lístok na bielom ofsetovom papieri gramáže 160 g/m² ofsetovou technikou vytlačila tlačiareň PROMPT, tlačiareň cenín, a. s., Bratislava.

■ Nový produkt v ponuke SP, a. s., POFIS: Grafické listy vytvorené pri príležitosti stretnutia prezidentov

Slovenská pošta, a. s., zaradila do ponuky nový produkt – grafické listy s reliéfnou zlatou fóliou, ktoré boli vytvorené pri príležitosti stretnutia prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča s prezidentom Ruskej federácie Vladimírom Putinom v Moskve.

Autorom grafických listov v limitovanej sérii 200

kusov je akademický maliar Rudolf Cigánik. Všetky exempláre sú číslované a podpísané autorom.

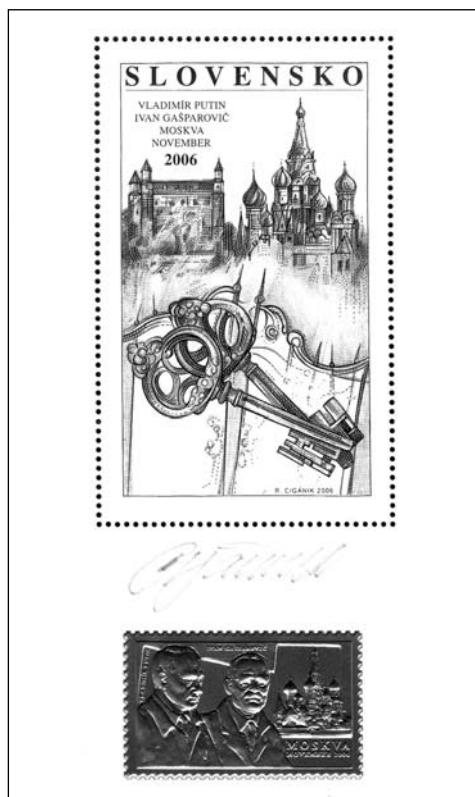
Na grafických listoch sú vyobrazené dominanty hlavného mesta Slovenskej republiky - Bratislavský hrad a hlavného mesta Ruskej federácie - Moskvy Chrám Vasilija Blaženého nad skríženými symbolickými kľúčmi od brán týchto miest. Pod nimi je umiestnená zlatá reliéfná fólia s vyobrazením portrétov prezidentov oboch krajín s identickými motívami ako na grafickom liste. Predlohou grafického listu s atribútmi známky a zlatej fólie je nerealizovaný návrh poštovej známky, ktorá mala vzniknúť pri tejto príležitosti.

Časť týchto grafických listov odkúpil slovenský veľvyslanec v Ruskej federácii a slúžili ako darček pre členov oboch delegácií pri tomto významnom stretnutí, ktoré je dôležité z ekonomického, politického aj spoločenského hľadiska.

Cena jedného grafického listu iba v predajniach Pofis je 400 Sk.

■ PL: Deň slovenskej poštovej známky a filatelie

Slovenská pošta, a. s., vydá 18. 12. 2006 príležitostný poštový lístok s natlačenou známkou „Doprava na Dunaji“ nominálnej hodnoty 10 Sk a prítačovým motívom „Deň slovenskej poštovej známky a filatelie“.

V ľavej časti príležitostného poštového lístka je viacfarebná prítač s nápisom názvu emisie a dátumom 18. 12. 2006 a fragment známky z emisie Kniežatá (1944) podľa návrhu J. Cincika. Autorom prítačového motívu je akad. mal. Peter Augustovič.

Poštový lístok na bielom ofsetovom papieri gramáže 160 g/m² ofsetovou technikou vytlačila tlačiareň PROMPT, tlačiareň cenín, a. s., Bratislava.

(spracoval -pem-)

Z NOVINIEK NAŠICH SUSEDOV

Česká republika

Česká pošta vydala 8. novembra 2006 tri známky emisioného radu Umelecké diela na známkach vytlačenej ocelotlačou z plochých dosiek na tlačových listoch so štyrmi známkami.

Jan Davidsz de Heem (1606 – 1684): Zátiešie s ovocím 1652, Národná galéria v Prahe. Holandský

maliar J. D. de Heem, ktorého tvorba bola spočiatku ovplyvnená Rembrandtom, sa stal známym osobitým stvárnením zátieší. Po odchode do Antverp, kde sa natvalo usadil, maloval v dekoratívnom štýle farebne bohaté zátiešia s drahými predmetmi, pohármi, ovocím a kvetmi,

malými, s chrobákmi a motýľmi. Mal veľký zmysel pre detail; jeho zátiešia pôsobia harmonicky a ucelene. Podarilo sa mu spojiť holandskú vecnosť s flámskymi kolori-

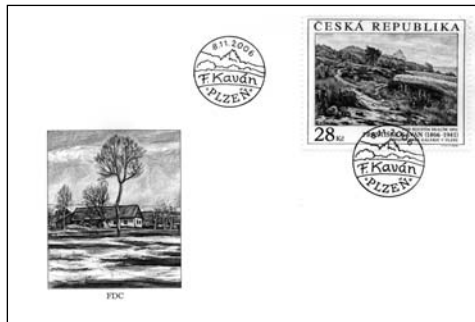
Jaroslav Čermák (1830 – 1878): Čiernohorská Madona 1865, Národná galéria v Prahe. Český maliar J. Čermák študoval krátko na pražskej Akadémii a potom prešiel na akadémiu v Mnichove, Antverpách a Bruseli. Napriek

tomu, že od r. 1857 žil v Paríži, s českým prostredím udržiaval živý kontakt a mnohé svoje diela venoval českej histórii, najmä dobe husitskej, v ktorých realistické čítanie ustupovalo idealizujúcim predstavám. Rád maloval more, hory, skaly a interiéry vidieckych izieb z Bretónska a Dalmácie. Čermákovu dobrodružnú a romantickú povahu prítahovala tiež divoká krajina Čiernej Hory a nespútaná povaha ich obyvateľov. V priebehu dvadsiatich rokov vytvoril rad obrazov zo života južných Slovanov, ktorými vyjadroval obdiv k ich zápasu za národnú slobodu a pripomínal vtedy aktuálnu myšlienku slovanskej vzájomnosti. Maloval dramatické kompozície hrdinských slovanských žien. Na známke je rytecky spracovaná olejomalba „Čiernohorská madona“. Znáмка má nominálnu hodnotu 25 Kč a kat. č. 0495.

František Kaván (1866 – 1941): Pod suchým skalím 1899, Západočeská galéria v Plzni. Český maliar F.

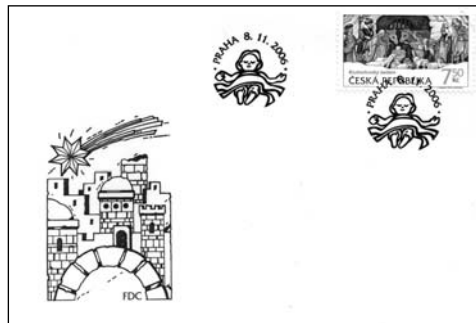

Kaván je známy krajinár. Študoval na pražskej Akadémii u prof. J. Mařáka, požíval jeho priazeň a podporu. Jeho tvorba bola však ešte viac ovplyvnená A. Chittusim. Kaván si oblúbil Vysočinu v okolí Železných hôr a ďalšie miesta a snažil sa vo svojich dielach realisticky zachytiť náladu prírody a výraz krajiny. Usiloval sa o stvárnenie ich charakteristických rysov v premenách počasia. Neskôr sa na čas priklonil k symbolizmu. Pracoval do neskorého veku, ale najväčšie uznanie dostal za diela z polovice 90. rokov, ktoré spájajú v českom maliarstve intímnu krajinu s nástupom impresionizmu. Z tohto obdobia je i obraz „Pod Suchým skalím“, ktorý je na známke. Znáмка má nominálnu hodnotu 28 Kč a kat. č. 0496.

Betlehem bol symbolom **Vianoc** skôr ako stromček. Tradíciu vianočných betlehemov založil v r. 1223 Svätý František z Assisi v Umbrii. V Čechách boli prvé jasičky vystavené v r.

1560 v Prahe. Ku koncu 18. stor. sa z kostolov a kláštorov rozšírili do domácností. Domáca výroba a stavba

skla, perníka aj cesta. Na známke je zobrazená ústredná časť Krušnohorského betlehema. Svätú rodinu obklopujú zvieratká, Traja kráľi s darmi a pastieri. Krušnohorský betlehem má celkom dvadsať postaviek vysokých 10 až 18 cm. Pôvodne dedičný rodinný betlehem, ktorého autor nie je známy, možno vidieť celý rok v Múzeu betlehemov v Karlštejne. Znáмка nominálnej hodnoty 7,50 Kč vydaná 8. 11. 2006 bola vytlačená rotačnou ocelotlačou kombinovanou s viacfarebnou hĺbkotlačou a má kat. č. 0497.

Rakúsko

Témou prvej rakúskej vianočnej známky 2006 – odpočívajúca **Svätá rodina**, je častým námetom maliara

Franza Weissa (1921). Jeho matka ho viedla ku kresťanskej viere, ktorá ho sprevádzala celý život. Viera mu však nebola len súkromnou vecou, ale ako putovný maliar (ako sám seba označuje), svojimi maľbami vyzdobil viac ako 490 objektov (kostolov, kaplniek, historických objektov) na 237 miestach v Rakúsku a zahraničí. Jeho umenie a osobnosť

vychádza z tradícií, zo vzťahu k prírode a domovu.

Akademické vzdelanie získal v Grazi a vo Viedni, vo svojej tvorbe rozvinul neskorší rakúsky expresionizmus, keď vytvoril vlastný štýl, predstavujúci most medzi starým a novým a medzi tradíciou a modernou. Jeho tvorba bola viackrát ocenená.

Znáмка nominálnej hodnoty 55 centov bola vytlačovaná hĺbkotlačou v náklade 5 mil. a dňom vydania bol 10. november 2006.

Námetom druhej rakúskej vianočnej známky vydanej 24. 11. 2006 je kostolík v rakúskej dedinke **Christkindl**, známej svojím vianočným poštovým úradom. Autorom kresby (akvare-

lu) je Dr. Reinhold Stecher, známy innsbrucký biskup, ktorý sa venuje maľovaniu. Baroková fasáda kostolíka, pôvodne pochádzajúceho zo 16. storočia, bola už námetom rakúskej výplatnej známky v roku 1958 a bola podkladom aj vianočnej známky v roku 1995.

Známka nominálnej hodnoty 55 centov bola vytlačená hĺbkotlačou v náklade 5 mil. kusov.

Rakúska pošta vydala 6. novembra 2006 prvú samolepiacu známku vyrobenú v 100-kusovom kotúči. Nominálna hodnota je 55 centov, predáva sa v páske 5 kusov za 2,75 eura.

Námetom samolepky je **ochrana zvierat**, vyobrazená je európska močiarna korytnačka – *Emys orbicularis*, ktorá sa vyskytuje aj v Rakúsku, najmä v Národnom parku Donau – Auen, a je prísne chránená. Oblubuje stojate vody s bahnistým dnom v blízkosti lesa s hustou vegetáciou.

Polsko

Polská pošta vydala 24. októbra 2006 druhú časť emisie **Hlavné mestá štátov Európskej únie** (prvá časť bola vydaná presne pred rokom a písali sme o nej v prvom tohtoročnom čísle), ktorá obsahuje rovnako päť známok s charakteristickou architektúrou hlavných miest

Nemecka, Talianska, Švédsko, Estónsko a Malty. Na známkach sú zobrazené Brandenburská brána v Berlíne, Koloseum v Ríme, Kráľovská činohra v Štokholme, Ka-

tedrála Alexandra Nevského v Tallíne a Katedrála sv. Pavla vo Vallette. Ku každej známke bola vydaná aj obálka prvého dňa vydania s pečiatkou dňa vydania.

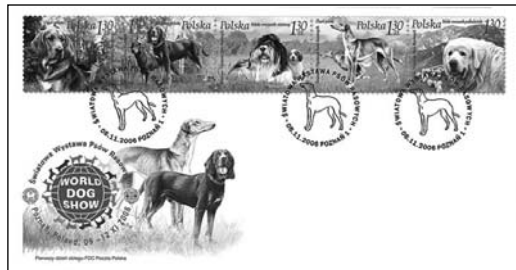
Známky rovnakej nominálnej hodnoty 2,40 zł, ktorú navrhla Magdalena Blazkowa, boli vytlačené ofsetom na tlačových listoch s 20 známkami v náklade po 500 000 kusov

(známka „Rím“ v náklade 200 000 kusov).

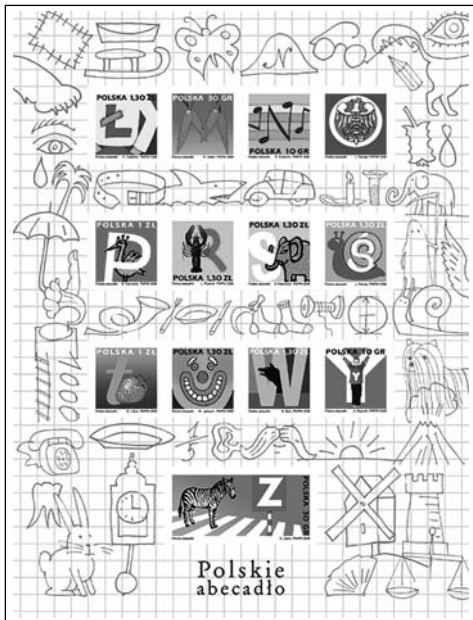

Päťznámková séria vydaná Poľskou poštou 6. novembra 2006 je venovaná **Svetovej výstave psov v Poznani**, ktorá sa uskutočnila 9. až 12. novembra 2006. Námetom sú rôzne plemená psov, ktoré autor výtvarného návrhu Jacek Brodowski (autor spoločného slovensko-poľského vydania Pltníci na Dunajci) zakomponoval do prírody, v ktorej žijú.

Známky majú rovnakú nominálnu hodnotu 1,30 zł, boli vytlačené ofsetom vo vodorovnej súťači v náklade po 500 tisíc kusov na tlačových listoch s 20 známkami.

Súčasťou emisie je aj FDC s pečiatkou dňa vydania s domicilom Poznaň 1.

Druhú časť emisie **Polská abeceda** vydala Poľská pošta 7. novembra 2006. Tlačový list obsahuje rovnako ako prvá časť 13 známok a celá emisia je určená deťom poznávať písmená hrovou formou.

Na tlačovom liste, vytlačenom ofsetom v náklade 1 mil. kusov, sú dve známky 0,10 zł, tri známky 0,30 zł, dve známky 1 zł a šesť známok 1,30 zł, ktoré navrhli viacerí výtvarníci. Súčasťou emisie je aj FDC a pečiatka dňa vydania.

Svetový deň pošty – 9. október, si Poľská pošta pripomenula vydaním príležitostnej známky a obálky prvého dňa.

(rubriku spracoval -pem-)

PREHLÁD PRÍLEŽITOSTNÝCH PEČIATOK

október - november 2006

dátum, domicil,
text pečiatky, autor, farba

■ 27. 10. 2006 Svidník: **VEDENIE POŠTOVEJ ZNÁMKY DEZIDER MILLY – KRIVÝ JAROK** • František Horniak • čierna

■ 29. 10. 2006 Košice 1: **SPOMIENKOVÁ VÝSTAVA POŠTOVÝCH ZNÁMOK** • Viliam Gaál • čierna

■ 2. 11. 2006 Bratislava 1. **PROFESOR MILOŠ MARKO – 100. VÝROČIE NARODENIA** • Emil Drlíšaak • čierna

■ 16. 11. – 20. 11. 2006 Slovenská pošta: **BELGICA 2006** • František Horniak • čierna – kašet

Nezabudli ste na predplatné?

V predchádzajúcom čísle sme informovali o výhodách predplatného časopisu Zberateľ na rok 2007 a priložená bola aj zloženka. Predplatné však možno uhradiť aj platbou na účet Anton Kulhánek-Zberateľ, číslo účtu 0170170280/0900 alebo bankovým prevodom na uvedený účet. Ako variab. symbol uveďte svoje meno. V správe pre adresáta treba uviesť „Predplatné 2007“. Pripomínáme, že prvé číslo ročníka 2007 vyjde už 29. decembra 2006 a kto uhradí predplatné do konca roka 2006 bude zaradený do zberovania o poukážky na nákup ponúkaného materiálu.

MALÁ ŠKOLA NUMIZMATIKY (12)

PRE MLADÝCH AJ SKÔR NARODENÝCH

Elena Minarovičová

V súvislosti s veľkým sťahovaním európskych etník došlo aj na území Slovenska k početným etnickým zmenám. Postupne prichádzali a odchádzali rôzne kmene a národy. Na prelome 5. a 6. storočia prenikli na územie Slovenska zo severu cez carpatské priesmyky kmene Slovanov, ktoré sa stali dominantným etnikom. V druhej polovici 7. storočia územie prechodne ovládli Avari a po zániku ich ríše koncom 8. storočia sa Slovanom na strednom Dunaji otvorili možnosti hospodárskeho a spoločenského rozvoja. Slovanom sa podarilo zvýšiť úroveň poľnohospodárstva, zaznamenali technický pokrok v remeslách. Začali si budovať hradiská, ktoré boli sídlami kniežat a ich vojenských družín. Hradiská mali kontrolnú i obrannú funkciu a boli strediskami remesiel a obchodu (napr. Bratislava, Devín, Smolenice, Pobeďim, Ducové, Nitra).

Na prelome 8. a 9. storočia vznikli dva politické útvary – Staromoravské a Nitrianske kniežatstvo na čele s Mojmirom a Pribinom, ktorý nechal v Nitre roku 828 postaviť a vysvätiť prvý kresťanský kostol. Ďalší vývoj je sprevádzaný bojom o prvenstvo medzi domácimi slovanskými kniežatmi smerujúci k vytvoreniu jednotného

Pribina na medaile od akad. sochára J. Koniareka

štátu. Okolo roku 833 si moravské knieža Mojmír podmanil Nitrianske kniežatstvo a vyhnal Pribinu z Nitry. Spojením oboch kniežatstiev vznikla Veľká Morava, ktorá sa postupne stala významným štátnym útvaram vo východnej časti strednej Európy a v poslednej štvrtine storočia prerástla vo Veľkomoravskú ríšu (833 – 906). Po Mojmirovi sa ujal vlády v roku 846 Rastislav, ktorý sa v roku 863 obrátil s prosbou na byzantského cisára Michala III. o vyslanie kresťanskej misie Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu (obr. 1).

Cyrl a Metod na averze medaily z roku 1986 (autor M. Kožuch)

Po vnútorných rozporoch a mocenských snahách franských feudálov sa podarilo ďalšiemu vládcovi Svätoplukovi (871) vybudovať veľký štátny útvar Veľkomoravskú ríšu na vysokom stupni spoločenského a politického rozvoja. Veľká Morava udržiavala bohaté obchodné kontakty so susednými i vzdialenými oblasťami. Cez jej územie viedli významné obchodné cesty a popri nich sa budovali trhoviská a remeselné strediská (napr. Pobeďim). O bohatom kultúrnom prostredí svedčia pamiatky cirkevnej a svetskej architektúry, vyspelého umeleckého remesla, hlavne kováčstva, šperkárstva atď. (obr. 2).

Od príchodu slovanských kmeňov na územie Slovenska v 5. storočí až do začlenenia nášho územia do Uhorského štátu v 11. storočí tu nevznikla vplyvom neustálych bojov, sťahovania a zmien vlastná domáca mena. Aj keď vyspelé hospodárske vzťahy v rámci Veľkomoravskej ríše, ako aj jej bohaté obchodné kontakty so susednými štátmi pravdepodobne speli k razbe vlastnej mince, nikdy však k nej nedošlo. Bohatý domáci i zahraničný obchod sa uskutočňoval výmenou, a tiež prostredníctvom už spomínaných platidiel byzantských

Svätopluk – kráľ Veľkej Moravy na averze medaily z roku 1991 (autor L. Cvenengrošová)

(solidy), arabských a západoeurópskych mincií. V domácom obchode Veľkomoravskej ríše sa podľa svedectva archeologických nálezov ako miera hodnoty a naturálne platidlo využívalo železo. Bolo sformované do tvaru *sekerovitých hrivien* alebo *miskovitých kotúčov* (tzv. *sliezske misky*). Hmotnosť a veľkosť týchto platidiel bola prispôbená byzantskému metrologickému systému – byzantskej libře (327 g). Na Slovensku sa našlo pomerne veľa hromadných nálezov veľkomoravských hrivien. K najvýznamnejším patria nálezy z Pobodima, Nítry, Hrádku, Bojne, atď.

V obchodných vzťahoch Veľkej Moravy zohrávali významnú úlohu aj drahé kovy – striebro a zlato. Podľa dobových písomných prameňov bol pomer zlata a striebra 1:10, striebra a železa 1:500, 1 denár sa rovnal hodnote 760 g železa.

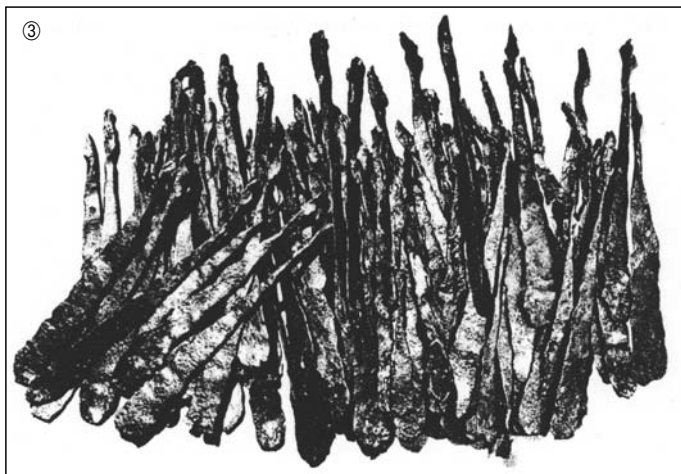
Objav *tkaninovej (lanovej) šatôčky* (5 x 3 cm) v hrobe z veľkomoravského obdobia (Uherské Hradište – Sady) naznačuje aj používanie plátna (z neho odvodené slovo *platif*) ako naturálneho platidla (hodnota šatôčky sa prirovnáva k 1,5 denáru), ako o tom informoval v správe z roku 965 arabský kupec Ibrahím Jakub.

Význam byzantskej meny v hospodársko-politických vzťahoch Veľkej Moravy dokumentuje, ako som sa už v predchádzajúcej kapitole zmienila, len malý počet nálezov byzant-

ských mincií. Najvýznamnejší je solidus byzantského cisára Michala III. objavený v kniežacom hrobe vo veľkomoravskom centre Mikulčice. O rozvinutom obchode a trhoviskách Veľkej Moravy sa zmieňujú aj niektoré písomné dokumenty. Z nich je známy napr. tzv. raffelstetenský colný poriadok z rokov 903 – 906, podľa ktorého sa colné poplatky uhrádzali v čiastkových jednotkách byzantskej meny. Aj z ostatných písomných prameňov vyplýva, že Veľká Morava sa viazala na cudziu menu, a to predovšetkým byzantskú a franskú. Počet nálezov týchto mincií je však z územia Veľkej Moravy veľmi nízky.

Po smrti Svätopluka roku 894 nastávajú spory medzi jeho synmi Mojmirom II. a Svätoplukom, ktoré spôsobili rozpad Veľkej Moravy ako štátu. Po zániku veľkomoravských centier na začiatku 10. storočia nastalo výrazné kultúrne ochudobnenie.

Záver dnešnej kapitoly venujem sekerovitým hrivnám ktoré-ako som už uviedla-predstavujú jednu zo zaujímavých foriem železného predmincového platidla a ktoré sa popri naturálnej výmene používali vo Veľkomoravskej ríši. Železné prúty mali rôznu veľkosť od 5 až do 47 cm. V hornej časti mali otvor, ktorý slúžil na prevliekanie povrázku alebo železnej obrúčky, pomocou ktorých sa hrivny prenášali. Aby sa mohli zaplatiť aj menšie hodnoty, sekali sa hrivny na menšie časti. Vedci takmer polstoročia uvažovali, akú funkciu mali slovanské sekerovité hrivny. V posledných rokoch možno povedať, že sa rôzne názory o funkciách týchto predmetov zjednotili. Vylúčila sa možnosť použitia sekerovitých hrivien ako pracovných nástrojov. Ide skutočne o predmincové platidlo Slovanov. Hmotnosť a veľkosť týchto platidiel bola prispôbená byzantskému metrologickému systému – byzantskej libře (327 gramov), jej zlomkom, prípadne násobkom.

Časť hromadného nálezu sekerovitých hrivien z Pobodima

Na viacerých miestach Slovenska, najmä na hradiskách, boli objavené rôzne veľké súbory veľkomoravských hriev. K najvýznamnejším patria nálezy z Pobeďima, Nitry, Hrádku, Bojnej, Plaveckého Podhradia, atď. Pobeďim s množstvom hromadných náleзов sekerovitých hriev patril na popredné miesto na území bývalého Československa a tento primát mu patril aj v rámci strednej Európy až do roku 1979, do objavenia depotu hriev v Poľsku, v Krakove. V Pobeďime (okres Trenčín) postupne objavili na slovanskom hradisku v rokoch 1935, 1959 až 1976 až 22 hromadných náleзов týchto hriev na začiatku 9. storočia. Celkove sa tu našlo vyše 1 250 celých hriev a 760 zlomkov. Nie je to úplný počet, lebo veľa náleзов, na ktoré sa prišlo počas poľnohospodárskych prác, sa vôbec nedostalo do fondu Archeologického ústavu SAV, ktorý tieto výskumy viedol. Dá sa povedať, že na slovanských sídliskách boli sklady hriev. Pozornosť odborníkov upúťali aj spomínané rozličné otvory v hornej časti hriev, ktoré slúžili na prevlečenie povrázka alebo železnej obrúčky. Tieto otvory boli okrúhle, oválne, štvorcové, obdĺžnikové. Výskyt sekerovitých hriev je nielen u nás, ale aj v Škandinávií – Nórsku, Švédsku, Dánsku (obr. 3).

A ešte pár slov o najväčšom náleze v Poľsku v roku 1979 – bol to „nález storočia“. Pod zámkom Wawel bol vo vrstvách z polovice 9. storočia nájdený obrovský depot 4 212 hriev v niekoľkých vrstvách s celkovou hmotnosťou vyše 3,5 tony (3 630 kg). Hrievy boli uložené v jame vyloženej drevom. Ich tvar dĺžky 27 až 41 cm je podobný moravským a slovenským kusom. Vzhľadom na veľkosť pokladu išlo o majetok skupiny ľudí alebo celej organizácie okolo kniežacieho hradu.

Niekoľko môže namietat, *prečo nevznikli na Veľkej Morave vlastné strieborné a zlaté mince?* Takéto mince by na vnútornom trhu boli nepoužiteľné. Vysoká cena zlata a striebra viedla k vytvoreniu vecných platiel, ktoré fungovali popri už spomínanom naturálnom výmene. Týmito platinami sa stali sekerovité hrievy, ktorých hodnota bola volená so zreteľom na hodnotu životných potrieb a poľnohospodárskych produktov. V tranzitnom obchode sa používali cudzie, najmä franské a byzantské mince. Doterajšie poznatky o hospodárení a spoločenskom rozmaru Veľkej Moravy naznačujú, že stála tesne pred razbou vlastnej mince. Slubný vývoj ovplyvnili vnútorné pomery a prienik starých Maďarov do Karpatkej kotliny na začiatku 10. storočia.

Spomienková filatelistická výstava v Košiciach

Sté výročie dovezenia a znovupochovania Františka II. Rákócziho a jeho druhov v košickom Dóme sv. Alžbety, ako aj 330. výročie jeho narodenia, sprevádzalo počas celého tohto roka množstvo podujatí, ktoré vyvrcholili 29. 10. 2006.

Jednou zo sprievodných akcií bola aj Spomienková filatelistická výstava, ktorá sa v dňoch 28. 10 až 12. 11. 2006 konala v priestoroch Slovenského technického múzea. V organizačno-prípravnej práci úctyhodnú úlohu zohrali filatelisti zo Sárospataku a filatelisti KF 54-01 a 54-30 z Košíc. Na vernisáži sa zúčastnili aj čelní predstavitelia oboch národných zväzov filatelistov, pán Sándor Kurdics, predseda MABÉOSZ a pán

SPOMIENKOVÁ VÝSTAVA POŠTOVÝCH ZNÁMOK
KOŠICE 28. 10. - 12. 11. 2006

1906 100 2006

100 ROKOV OD PREVOZU TELESNÝCH POZOSTATKOV
Františka II. Rákócziho a jeho druhov
z Turecka do Košíc

Dušan Evinic, prvý podpredseda ZSF a ďalší hostia.

Na výstave sa prezentovalo 9 exponátov maďarských filatelistov, expozícia Maďarského poštového múzea a tri slovenské exponáty. Súčasťou výstavy bol aj odborný seminár.

Pošta Košice 1 používala príležitostnú poštovú pečiatku a zberateľom a návštevníkom bolo k dispozícii niekoľko druhov vkusných prílačí.

Výstava pripomenula bohatú tradíciu spoločných slovensko-maďarských družobných filatelistických výstav Košice – Eger – Miskolc a súčasne bola aj vhodným doplnkom prezentácie bohatej histórie mesta Košice.

Viliam Gaál

Námorná pevnosť a fregaty

V súčasnej filatelii sa tešia neprehraditeľnej pozornosti spoločné vydania dvoch alebo viacerých krajín. Ich pohnútky môžu byť veľkou užlachtilú, napr. dobré susedské vzťahy a spoločný kultúrny záujem, ale aj čisto komerčné.

Príspevkom do sféry spoločných vydaní je aj švédsko-fínska emisia zo 4. mája 2006 s námetom námornej pevnosti SVEABORG (švédsky názov) – SUOMENLINNA

(fínsky názov), ktorá bola v r. 1991 zaradená do zoznamu UNESCO ako objekt Svetového kultúrneho dedičstva.

Emisiu tvorí hárček s tromi známkami, zobrazujúci rôzne časti pevnosti a pred nimi kotviacimi fregatami, používanými vo Švédskom lodstve v 18. stor. Na prvej známke sa nachádza prístav pevnosti Kungsporten a fregata triedy Pojama, na druhej brána pevnosti Tenaj-

len von Fersen a fregata triedy Trukoma a na tretej známke bastión Hjärne a fregata triedy Udenma

Pevnosť Sveaborg patrí medzi najväčšie námorné pevnosti na svete. Nachádza sa na malom ostrove vzdialenom asi 1 km od Helsínk. Švédsko stratilo všetky svoje východné hraničné provincie a pevnosti v dvoch vojnách na začiatku 18. stor. V záujme ochrany celistvosti Fínska (ktoré v tom čase patrilo Švédsku) bolo rozhodnuté postaviť ústrednú pevnosť na zabezpečenie východnej hranice. Stavba pevnosti sa začala v r. 1748, o niekoľko rokov neskôr dostala svoje meno Sveaborg. Celkovou dĺžkou múrov asi 8 km bola najväčšou švédskou pevnosťou a považovala sa za nedobytnú. Počas Fínskej vojny v r. 1808 ju však po niekoľkých týždňoch obliehania dobyli Rusi a Rusku potom patrila 110 rokov. Po občianskej vojne vo Fínsku v r. 1918 sa pevnosť Sveaborg stala väzením pre „červených“. Jej maximálna kapacita bola 6 000 väzňov. Dnes je múzeom a časťou Helsínk, a zároveň obľúbeným cieľom lodných výletov.

Staviteľ lodí a muž stojaci za švédskou flotilou v 18. stor. Fredrik Henrik af Chapman navrhol niekoľko rôznych tried ostrovných fregát. Lode mali pomerne malý ponor, boli vybavené kanónmi a 14 až 16 párami vesiel.

Švédske známky majú rovnakú nominálnu hodnotu 10 KR, zodpovedajúcu poštovnému 1. triedou v medzinárodnom styku a boli vytlačené súťažou v hárčeku kombinovanou tlačou podľa rytín M. Mörcka.

P. S. Po napísaní tohto príspevku som si spomenul na osobitný vklad slovenskej známkovej tvorby do galérie spoločných vydaní, keď náš tohtoročný partner je z druhého konca sveta – z Indonézie.

Ivan Lužák

KOUPÍM POGLEDNICE „LIEBIG“

Koupím jednotlivé pohlednice i sbírky v jakémkoli jazyce, nejlépe edice v maďarském, českém, ruském a polském.

kontakt: Věra Mitrengova, telefon: 00420 720 346431, e-mail: vmitrengova@tajmac-zps.cz

Geológia na TK – II. časť

V predchádzajúcom MOT 103 som uviedol I. časť článku pána RNDr. Petra VERDONA z Prešova, ktorý nám opísal svoje poznatky so zbieraním TK s touto tematikou. Dnes pokračuje druhou časťou, v ktorej predstavuje TK s touto tematikou z iných častí sveta.

V poslednom období sa skoro ako „nevýčerpateľný zdroj“ pre zberateľov ukázala Čína. Platí to aj pre nás, zberateľov TK. Množstvo TK rôznych typov, na ktorých je vyobrazený minerál alebo umelecké predmety vyrobené z minerálov, je veľmi veľké. Problémom sa javí len posúdenie ich „pravosti“. Napriek tomu, že sme dostali už niekoľko varovaní na „nepoctivosť“ niektorých čínskych zberateľov, máme v zbierke vyše 130 ks TK z Číny. O ich katalogizácii však nevieme nič. Jediné, čo dokážeme posúdiť je kompletnosť sérií, pretože čínske karty majú popri označení karty udávané aj jej „postavenie“ v sade, napr. 1 - 10, 2 - 10 ... až 10 -10.

Z produkcie čínskeho TELECOM-u, je zaujímavá napr. 12 ks séria brúsených drahokamov z roku 1998, ale aj 8 ks séria z roku 2005, ktorá zobrazuje rôzne formy brúsenia diamantu. Číňania majú veľkú záľubu v horoskopoch. K tým sa radia 12 ks série China Tiet Tong (2004) a China Satcom z roku 2005. Predstavujú prstene zdobené rôznymi drahými kameňmi. Netradičnú je aj 6 ks séria čipových TK čínskeho TELECOM-u zobrazujúca výbrusy rôznych druhov mramorov z roku 2003.

Motívom množstva TK je čínske umenie spracovania niektorých mäkkších nerastov ako je napr. mastenec, nefrit či jadeit. Dominuje mastenec (Čína je jeho svetovým producentom č. 1), najmä známy minerál, ktorého využitie prešlo od umeleckého spracovania v období už pred niekoľkými tisícročiami až po dnešné široké priemerné využitie jeho chemickej stálosti vo farmácii, chemickom priemysle, strojárstve a pod.. K TK, na ktorých je ako minerál mastenec, patria napr. 4 karty China TELECOM-u z roku 2002 znázorňujúce pravdepodobne miestne božstvo, ďalej 3 karty z roku 2003, ktorých motívom sú postavy ženy, ale aj stieracie kupóny China Mobile z roku 2003 s motívom koňa a množstvo ďalších kariet.

Kameň je ako taký vyobrazený aj na množstve SIM kariet China Mobile. Pravdepodobne ide o niektoré z kremeňových hornín, ktorých opracovaním vynikla ich prirodze-

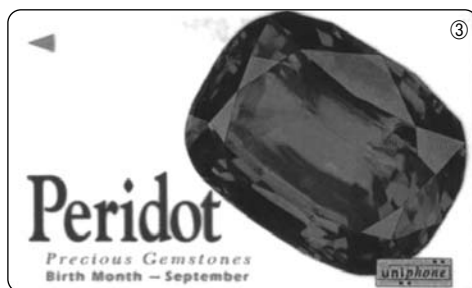
ná kresba (obr. 1). Na SIM kartách sú však zachytené aj skulptúry vyrobené z mastenca. Tri karty s motívom koňa

(obr. 2), vyrobené z fosforečnanu lazulitu, vydal Taiwan. Ide o čipové karty z roku 2005.

Z ázijských krajín vydala peknú sériu s minerálmi aj Malajzia. Karty zobrazujú 11 brúsených minerálov (achát, ametyst, karnalit, jaspis, opál (na 2. str. obálky), peridot (obr. 3), rubín, topaz, diamant, tyrkyz a zirkón), ku ktorým pridali ako dvanástu kartu perlu. Aj tu platí, čo karta to jeden mesiac v roku.

Veľké množstvo TK s minerálmi vydali aj Japonci. Okrem klasických zobrazení minerálov je to aj veľké množstvo šperkových kameňov. Prevažná väčšina z nich pripomína firemné reklamy.

Afriku máme v zbierke zastúpenú len Namíbiou. Zo

Ešte k prvému letu PRAHA – NEW YORK 1946

Nedlho po napísaní môjho príspevku k výročí prvého letu Praha – New York (pozri Zberateľ 5/2006) sa mi podarilo získať zaujímavý doklad – „neleštený“ list, ktorý nezodpovedal podmienkam, stanoveným na odbavenie prvoletových zásielok. Ako som v príspevku uviedol, známky s nominálnou hodnotou 16 Kčs boli dodané poštám v predstihu, už 13. 6. 1946, pričom sa nesmeli pečiatkovať pred dňom konania prvého letu, teda pred 17. 6. 1946. Zreteľne je to uvedené v odseku 6 ustanovenia 203, uverejneného vo Vestníku Ministerstva pôšt č. 24/1946: „Letecké známky nalepené na zásielkach smie poštový úrad opečiatkovať podacou pečiatkou najskôr v deň ich vydania, t. zn. 17. 6. 1946. Zásielky vyplatené leteckými známkami a podané pred dňom platnosti známok opečiatkuje podací poštový úrad vedľa známky na vhodnom mieste adresnej strany zásielky.“ Vyobrazenie zásielok, odbavených podľa predpisu, je súčasťou príspevku (obr. 1, 2).

Zrejme nie na všetkých poštách si citované nariadenie prečítali dôsledne a 16-korunové známky proti predpisu opečiatkovali v deň podania zásielky. Dôsledky takého postupu vidíme na celistvosti (pozri obr.), podanej odporučene dňa 13. 6. 1946 na Telegrafnej ústrednej stanici v Prahe. Zásielka pôsobí nefilatelistickým dojmom, i keď nemožno vylúčiť, že odosielať vedel o pripravovanom prvolete. Jej adjustácia však svedčí skôr o opaku.

Zásielka je na prvý pohľad nápadná nálepkou, ktorú vylepila pošta PRAHA 7 LETEC-

KÁ POŠTA, s textom (v slovenskom preklade): „Spät / Letecká známka opečiatkovaná pred 17. VI. 46 je / neplatná. Pozri V.M.P. č. 24/1946, (Ustanovenie / č. 203 ods. 6) / Poštový úrad Praha 7.“

Nálepka je na zásielku viazaná odtlačkom denne pečiatky uvedenej pošty s dátumom 13.VI.46-22. Pod

nálepku sa nachádza odtlačok dennej pečiatky ÚSTŘEDNÍ TELEGRAFNÍ STANICE *PRAHA* / h 13.VI..46-13. Tri štvrtiny rovnakého odtlačku sa nachádzajú aj pri ľavom dolnom rohu 16-korunovej leteckej známky (avšak odtlačok cez známku ani pod ňu nezasahuje). Doporučný príplatok 8 Kčs je uhradený dvoma 4-korunovými výplatnými známkami TGM. Všetky známky sú opečiatkované odtlačkom dennej pečiatky ÚTS Praha s rovnakým rozlišovacím znakom „h“ a s dátumom 13.VI.46, avšak s hodinovým údajom 15.

Otázky vyvoláva dvojhodinový odstup od podania zásielky o 13. hodine po opečiatkovanie známok o 15. hodine, ako aj prítomnosť skoršieho odtlačku pri leteckej známke, ktorý však ani cez známku ani pod ňou nepokračuje.

Pokúsim sa pomocou jednotlivých filatelistických prvkov a znakov rekonštruovať príbeh tejto celistvosti. Ako som predoslal, zásielka bola podaná doporučene (o 13. hodine) na adresu v Rockforde, štát Illinois, USA. Odosielateľ zrejme nepožadoval frankovanie 24-korunovou leteckou známkou, v tom prípade by pošta zrej-

K leteckej známke doplnil doporučný príplatok, v roztržitosti si však zrejme neuvedomil, že tieto známky môže opečiatkovať.

Pravdepodobne o 15. hodine bola prijatá pošta expedovaná na ďalšiu prepravu, v tomto prípade na poštu Praha 7, kde sa sústreďovali prvoletové zásielky. Pri kontrole zásielok si pravdepodobne už iný pracovník povšimol neopečiatkované známky, na ktoré umiestnil odtlačky pečiatky s hodinovým údajom 15 neuviediac si, že leteckú známku opečiatkovať nesmie, pretože platila až od 17. 6. Na poštovom úrade Praha 7 si ale túto skutočnosť povšimli a keďže zrejme neišlo o ojedinelý prípad, mali už pripravenú (už v prvý deň predaja leteckých známok!) cyklostylovanú nálepku, na ktorej vyznačili vrátenie zásielky na ÚTS Praha. Zásielka bola nasledujúci deň ráno už na pošte Praha 1 (v jej blízkosti sa zrejme nachádzala ÚTS), čo je na zadnej strane listu dokumentované odtlačkom dennej pečiatky PRAHA 1/ 14.VI.46-7.

Keďže odosielateľ zásielky nebýval v doručovacom obvode pošty Praha 1, na nálepke bol pôvodný inštručijný údaj prečiarknutý modrou ceruzou a zmenený na Praha VIII s poukazom na zadnú stranu zásielky s vyznačenou adresou odosielateľa. Zásielka potom putovala na doručovaciu poštu Praha 44 (jej odtlačok zo 14.VI.46-17 sa nachádza rovnako na zadnej strane zásielky - obr. 3), ktorá ju vrátila odosielateľovi. Ťažko odhadnúť jeho reakciu po zistení, že v dôsledku chyby poštového úradníka pošta zásielku, za ktorú riadne zaplatil, sa vôbec neodoslala na miesto určenia. Ak nebol filatelista, zrejme postup pošty reklamoval a snáď mu bolo

me zásielku adjustovala podľa predpisu pre doporučené zásielky – t. zn. vybrala by poštovné v hotovosti a opečiatkovala by doporučenú nálepku s tým, že 24-korunovú známku by nalepila až pošta Praha 1, kam mali byť zásielky smerované. Odosielateľ zrejme žiadal nalepiť 16-korunovú leteckú známku.

Čo sa dialo následne, možno sa len domnievať. Je možné, že pracovník pošty omylom opečiatkoval vylepenú leteckú známku. Keď si to uvedomil, známku ešte „za tepla“ odlepil a na jej miesto vlepil inú (opečiatkovateľ mohol vyúčtovať vo výprosteke výplatného). To by vysvetľovalo prítomnosť fragmentu pečiatky v blízkosti leteckej známky, vlepenej presne na miesto pôvodnej.

vyplatené odškodnenie. V tom prípade by zásielka zrejme skončila v poštovom depozite ako účtovný doklad. Z absencie akýchkoľvek poznámok na zásielke možno však takýto postup skôr vylúčiť než potvrdiť. Ak bol odosielateľ filatelistom, možno sa potešil nad nečakaným zaujímavým prírastkom do zbierky. S odstupom času môžeme však každopádne konštatovať, že podobných dokladov sa nezachovalo veľa. Opísaná celistvosť predstavuje zaujímavý dokument, za vznik ktorého vďačíme ojedinelému postupu čs. pošty, keď uviedla známku do legálneho predaja pred oficiálnym dátumom jej platnosti.

Miroslav Bachratý

Nálepky na letecky dopravovaných balíkoch

Pošta prepravovala zásielky rôznymi dopravnými prostriedkami, dostupnými v danej dobe. Začiatky letectva a jeho vývoj umožnili, aby pošta pri plnení svojich úloh využívala aj leteckú dopravu, ktorá značne urýchlila prepravu poštových zásielok hlavne na dlhšie vzdialenosti.

Popri rozličných druhoch listových zásielok sa neskôr letecky (keď to nosnosť lietadiel umožnila), začali prepravovať i balíky. Na našom území sa balíky začali letecky dopravovať pravdepodobne na trati Praha – Bratislava, a to denne okrem nedele, od 29. 10. 1923. Letecky sa mohli dopravovať i balíky bez udanej ceny a balíky s dobierkou. Tieto balíky sa museli podávať ako plne vyplatené. Balíky oslobodené od poštového museli mať uhradený letecký príplatok. Každý balík i jeho sprievodka dopravovaný leteckou poštou museli byť označené výrazným nápisom „Letecká pošta“ vo farbe odlišnej od farby adresy. Odporúčaná bola červená farba. Od 12. 5. 1924 bola letecká doprava balíkov predĺžená až do Košíc. Na leteckú dopravu boli pripustené iba balíky, ktoré vyhovovali zvláštnym predpisom.

Vnútroštátne balíky bolo možné zasielať letecky v povojnovom období z Bratislavy do Košíc od 15. 8. 1945 (?)

A. Vyhodenia čs. leteckých nálepiek na balíky

1. Od 1. 4. 1928 bolo do poštovej prevádzky zavedené nové tlačivo č. 91A a bolo určené na letecky dopravované balíky. Nálepky vytlačené čiernou farbou na sivomodrom papieri mali dvojriadkový text s čiernym orámovaním rozmerov 58 x 28 mm, oddelený vodorovnou čiarou: Letadlom / Par avion. Hárkok obsahoval 38 kusov nálepiek bez lepu. Na sprievodky k letecky dopravovaným balíkom sa lepili nálepky určené i na letecké listové zásielky (tlačivo

Nálepka na letecké balíky tl.č. 11-022B so slovenským textom

Nálepka na letecké balíky tlačivo č. 91A

- č. 91B). Možno doložiť i nálepku určenú na balík so slovensko-francúzskym textom.
- Vo Vestníku spojov č. 3/1953 bolo oznámenie o použití smerových nálepiek na letecky prepravované balíky. Podrobnosti o ich skutočnom vyhotovení nie sú autorovi známe. Tieto nálepky mali pravdepodobne číslo tlačiva 34.
- Vestník spojov č. 13/1964 oznámil zrušenie nálepiek na letecké balíky prepravované v tuzemsku. Nálepky mali červenú kresbu lietadla v bielom poli a číslo tlačiva 13 – 327.
- Nálepka s kresbou zeleného lietadla v bielom poli,

Nálepka na letecké listy a na sprievodky k leteckým balíkom (tlačivo č. 11 022A) použitá na sprievodke k balíku odoslanému zo Serede do Veľkej Británie. Balík bol do Veľkej Británie smerovaný cez Bratislavu a Prahu. Následne bol z dôvodu neuvedeného na sprievodke vrátený späť odosielateľovi.

Nálepky propagujúce leteckú prepravu poštových zásielok

číslo tlačiva 13 – 328. Ďalšie podrobnosti o nej nie sú známe.

- Nálepka s dvojriadkovým bielym textom PAR AVION / LETECKY na modrom podklade s bielym orámovaním, ktoré má rozmery 30 x 48 mm. Nálepka má na uľahčenie oddelovania perforáciu. Na zadnej strane nálepky je nanosený lep. Nálepky boli určené na balíky do cudziny. Číslo tlačiva 11 – 022B.
- Podľa informácie vo Vestníku spojov č. 11/1987 bolo rozšírené používanie samolepiacich nálepiek s textom PAR AVION (č. tlačiva 11 – 028B) určených na letecky dopravané balíky. Nálepky majú biely text v modrom poli. Na sprievodky k leteckým balíkom a letecké listové zásielky sa používa nálepka č. 11 – 022A, ktorá má podstatne menšie rozmery ako nálepka určená na balíky. Je pravdepodobné, že nálepky tejto úpravy sa používajú i v súčasnosti.

B. Letecké propagačné nálepky

Na propagáciu leteckej poštovej prepravy (teda i leteckej prepravy balíkov) mali podľa publikácie Československá filatelie, časť Základní filatelistická terminologie slúžiť dve vyhotovenia nálepiek, ktoré sa pravdepodobne lepili priamo na poštové zásielky:

- Nálepka so zelenou kresbou lietadla a zeleným textom v bielom poli v jazyku
 - českom. Nad kresbou lietadla je text POUŽÍVEJTE VÝHODY / LETECKÉ POŠTOVNÍ PŘEPRAVY, text pod kresbou lietadla INFORMACE OBDRŽÍTE / U KAŽDÉHO POŠTOVNÍHO ÚŘADU / NAKLÁDA: / PRAHA 022. Nálepka má orámovanie so zaoblenými rohmi vo farbe textu s rozmermi 75 x 65 mm.
 - slovenskom: LETECKÝ SPOJ - / RÝCHLEJŠÍ PŘEPRAVA v hornej časti nálepky a INFORMÁCIE PODÁ / KAŽDÝ POŠTOVÝ ÚŘAD / NALOŽÍ: / ZVOLEN 2 (Nálepku so slovenským textom mi poskytol J. M. z Trnavy). Je pravdepodobné, že nálepky sa lepili priamo na poštové zásielky.
- Čierna kresba lietadla a pod ním dvojriadkový text v čiernej farbe: Tato zásielka byla přepravena / poštovním leteckým spojem. Papier by mal byť ružovočervený

ný (podľa reprodukcie v uvedenej publikácii). Slovenský jazykový variant tejto nálepky zatiaľ nemožno doložiť.

C. Nálepka na balíky, ktoré bolo zakázané prepravovať letecky

I keď táto nálepka sa nelepila na balík alebo sprievodku k leteckému balíku, mala priamu súvislosť s bezpečnosťou leteckej prepravy osôb a nielen ich.

Okamžité vylúčenie z leteckej dopravy vecí podmiečne dopravaných bolo uverejnené vo Vestníku ministerstva dopravy a spojov č. 16/1961. Na adresovej strane takýchto balíkov musel byť uvedený ich obsah. Bočné steny balíka museli byť polepené páskami papiera červenej farby. Zavedenie zvláštnych nálepiek na označenie takýchto balíkov bolo uverejnené vo Vestníku spojov č. 18/1966. Nálepky (tlačivo č. 13 – 329) mali text: Nebezpečný obsah – Neprepravovať poštovými spoji leteckými. Podľa torza pravdepodobne tejto nálepky, ktorá je na odstrižku balíkovvej sprievodky, nálepka obsahovala ešte čiernu kresbu lietadla na červenom podklade.

Tento príspevok obsahuje príliš veľa otázok, na ktoré možno nájsť odpoveď iba pri zapojení väčšieho okruhu filatelistov, ktorí môžu mať vo svojich zbierkach doklady, ktoré by mohli spresniť a doplniť informácie chýbajúce v príspevku.

Dušan Evinic

Pramene:

- Balíková pošta na Slovensku 1918-1985.
- Vestník ministerstva pôst a tg. č. 67/1923, č. 43/1924
- Poštové vestníky podľa údajov v texte.
- Zberateľ č. 7-8/2000.
- Československá filatelie (Praga 88).
- Zbierka autora

Odstrižok sprievodky (pravdepodobne) s časťou nálepky na balíky, ktoré sa nesmeli dopravovať letecky

18. december – deň poštovej známky

28. októbra 1918 vznikla samostatná Československá republika. Niekoľko filatelistických nadšencov sa hneď v prvých dňoch nového štátu pokúsilo vyhotoviť prvé známky pretačou dovtedy platných rakúskych a maďarských známok. Poštová správa už 18. novembra 1918 upozornila na neprípustnosť súkromných pretačiac a od tohto dátumu sa neuznávali známky s tzv. revolučnými prítláčami a zásielky nimi frankované sa zafažovali doplatným.

Vysoký funkcionár českých skautov J. Rössler – Orovský, ktorý bol tiež zanieteným filatelistom, sa postaral nielen o to, aby českí skauti organizovali doručovanie korešpondencie Československého národného výboru (ktorý bol vrcholným orgánom moci v ČSR od 28. 10. do 14. 11. 1918), ale aj o to, aby táto doručovacia služba (skautská pošta) mala vlastné známky, vydané už niekoľko týždňov pred oficiálnym vydaním známok štátnou poštou.

Skúsenosti s tlačou poštových známok boli u nás vtedy minimálne a navyiac, vojnové udalosti spôsobili aj nedostatok potrebných materiálov na výrobu známok. Ešte skôr ako bola vydaná prvá čs. známka, čs. pošta vydala prvé poštové lístky vyhotovené pretačou monogramu ČSR a novej hodnoty (10 h namiesto 8 h) cez portrét cisára Karola na rakúskych poštových lístkoch.

Po prekonaní problémov sa 18. decembra 1918 filatelisti dočkali prvých známok nového štátu. V ten deň sa na hlavnej pošte v Prahe predávali prvé štyri známky otvárajúce vydávanie československých známok (ktorých počas obdobia trvania spoločného štátu do konca roka 1992 vyšlo vyše 3 000 kusov). Dve z týchto známok boli výplatné (5 h svetlozelená a 10 h červená s obrazom Hradčian, Pof. č. 3 a 5) a dve novinové (2 h zelená a 10 h fialová s obrazom letiaceho sokola, Pof. č. N1 a N4), keď autorstvo oboch prvých emisí patrí známemu secesnému maliarovi Alfonzovi Muchovi.

Filatelistom bol dátum 18. 12. 1918 dobre známy, avšak spočiatku nebol zvlášť pripomínaný. Až 20. výročie prvých čs. známok sa oslávilo príležitostnými známkami, ale viacmenej nechtiac. K 20. výročiu vzniku ČSR boli už vytlačené dve príležitostné známky (Pof. 348 a 349) a háreček (H347), keď čs. vláda ustanovená po mníchovskom diktáte rozhodla odvolať všetky oslavy 20. výročia vzniku republiky, čo sa týkalo aj vydania týchto

známok pripravovaných na 28. 10. 1938. Najprv sa nevedelo, aký osud stretne už vytlačené známky, avšak nakoniec sa rozhodlo, že známky budú vydané k 20. výročiu čs. poštovej známky v decembri 1938. Na známkach nápisy neboli, len na hárečku pod známou bol dátum 1918 28/X.

1938, a preto sa celým hárečkom nemohlo frankovať.

Deň známky sa vo svete prvýkrát slávil v Rakúsku v r. 1935, keď hneď v nasledujúcom roku Medzinárodná filatelistická federácia (FIP) odporučila členským zväzom sláviť deň známky. Nemeckí filatelisti si ho spočiatku pripomínali 7. januára na pamiatku organizátora nemeckého a svetového poštovníctva Heinricha von Stephana, ktorý sa v ten deň narodil.

V ČSR sa prvýkrát významnejšie spomenulo na vydanie prvých známok v roku 1948, pri príležitosti 30. výročia ich vydania, keď sa 18. 12. 1948 slávil ako Deň čs. poštovej známky. Vydaná bola novotlač 5 h svetlo-

zelenej známky s obrazom Hradčian (bez lepu a výplatnej hodnoty) a háreček s ryteckým prepisom pôvodného Muchovho návrhu. V rovnaký deň boli vydané aj tri príplatkové známky emisie „Deťom“, keď Deň známky pripomína text pečiatky na FDC.

O rok neskôr, 18. 12. 1949, boli vydané dve príplatkové série známok, Čs. červený kríž a opäť Deťom, pričom sa Deň známky pripomína len pečiatkou na FDC tejto emisie. Rovnaká pečiatka sa používala v Brne aj v Bratislave.

V nasledujúcich rokoch sa Deň známky pripomínal sporadicky, len pečiatkou (1950, 1954, 1955, 1956).

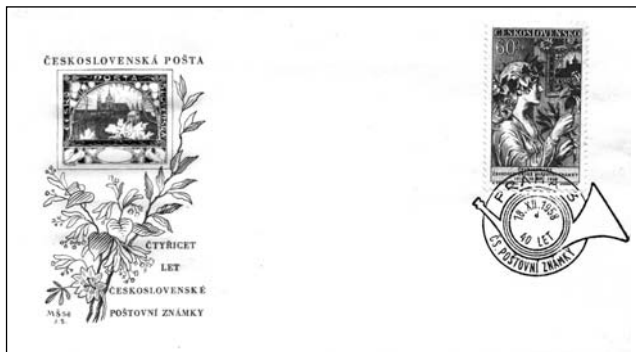
V roku 1957 bola emisia „tretích“ krojov oficiálne vydaná ku dňu známky, čo dokumentuje aj pečiatka na FDC.

K 40. výročiu prvých čs. známok, v roku 1958, bola vydaná známka podľa návrhu Maxa Švabinského a na obálke prvého dňa je vyobrazený pôvodný Muchov

Prvá známka emisného radu Deň čs. poštovej známky (Pof. 1496) v roku 1965 podľa návrhu Jozefa Lieslera vyšla v pomerne nízkom náklade (175 tis.kusov), v ďalších rokoch sa náklady postupne zvyšovali.

V roku 1968 Československo slávil 50. výročie svojho vzniku a filatelisti aj spoluusporiadaním svetovej výstavy spomínali na 50 rokov československých známok, keď v priebehu výstavy bol vydaný hárček (Pof. H1694), na ktorom je vyobrazená prvá známka a na známke ku Dňu čs. známky 18. decembra sú

návrh. Príležitostná pečiatka sa používala aj v Bratislave a Košiciach.

V roku 1960 sa spomínalo 100. výročie narodenia Alfonsa Muchu a na známke vydané ku Dňu známky bol umiestnený jeho portrét. Pečiatka na FDC má text Den poštovní známky.

V nasledujúcom roku vyšla 18. 12. záverečná časť emisie propagujúca svetovú výstavu v roku 1962.

Deň známky sa v týchto súvislostiach nespomína.

V rokoch 1963 a 1964 sa Deň známky spomenul príležitostnými pečiatkami. V roku 1965 sa začala písať tradícia vydávania jednoznámkovej emisie, ktorej dňom vydania bol každoročne 18. december. Námety známok boli rôzne, avšak formát známky pretr-

val až do konca spoločného štátu, pričom vydavateľ známok Slovenska pokračoval v spomínaní na vydanie prvých čs. známok hneď v roku 1993 (pečiatkou) a vydávanie známky rovnakého formátu v emisnom rade Deň poštovej známky obnovil v roku 1996 (v tomto prípade a neskôr aj s kupónom).

vyobrazené prvé dve čs. výpltné známky. Na FDC je jeden z Muchových návrhov a faksimile jeho podpisu.

Záujem o známky ku Dňu čs. známky stále narastal a v roku 1971 náklad známky tohto emisného radu dosiahol takmer 4 a pol milióna kusov. V roku 1973 sa emisia stala výnimočnou, pretože po prvýkrát mal tlačový list

iné usporiadanie. Obsahoval 20 známok a 40 potlačných a 20 nepotlačných kupónov, pričom výška nákladu už nebola prekonaná – takmer 14 miliónov kusov.

Rok 1978, keď mala čs. známka už 60 rokov, bol pre

filatelistov významný aj ďalšou svetovou výstavou. K výstave bol vydaný hárček (Pof. H2333), na ktorom opäť mimo známkového poľa sú vyobrazené Muchove Hradčany. Na známke ku Dňu čs. známky je Muchov portrét a jeho návrh na prvú známku (obr. na 2. str. obálky).

Od roku 1981 sú na známkach ku Dňu čs. známky vyobrazení významní tvorcovia čs. známok a ich rytci,

Eduard Karel, Jaroslav Goldschmied, Karel Seizinger, Bohumil Heinz, Bohdan Roule, V. H. Brunner, Jakub Obrovský, Jaroslav Benda, Cyril Bouda, Karel Svolinský, Martin Benka.

Známka vydaná ku Dňu čs. známky v roku 1992, ktorá pripomenula Jindru Schmidta bola zároveň poslednou československou známkou.

Emisie ku Dňu čs. známky ako významný a výrazný prvok známkovej tvorby, nepodliehajúci žiadnym vply-

vom, sa počas nepretržitých 28 rokov vyprofilovali až na jej samotný vrchol a bez nadsadenia ich možno označiť aj ako kultové vydania.

Tieto konštatovania možno dokumentovať aj tým, že odťažky ich rytín sa vyskytujú aj na tzv. výsadných tlačiarňach, ktoré zabezpečoval vydavateľ známok na reprezentačné účely. Znáмка z roku 1970 ilustruje čs. známkovú tvorbu obdobia 1920 – 1970 (Bendova Holubica z roku 1920), v roku 1973 čs. známkovú tvorbu 1918 – 1973 (Hradčany – 55 rokov) a v rokoch 1976 a 1980 propaguje práve samotný Deň čs. poštovej

známky. A na koniec možno dodať, že 18. decembra sa tiež udeľovali ceny za výtvarné a rytecké stvárnenie poštových cien – dokonca na úrovni štátnej ceny, ktorú udeľoval minister.

R. Klíma

Slovenská pošta v Sindelfingene

V nemeckom meste Sindelfingen, známom najmä filatelistom, sa v dňoch 27. – 29. 10. 2006 konala tradičná medzinárodná filatelistická burza, spojená s ďalšími akciami. Zúčastnila sa jej aj Slovenská pošta prostredníctvom stánku Pofis, v ktorom ponúkala slovenské poštové známky a ďalšie filatelistické produkty, napr. poštový lístok s prítláčou vydaný k tejto príležitosti a kašet s logom burzy. Najväčší záujem návštevníkov sa sústredil na novinky našich známok, na emisný rad Umenie a námety prírody. Ponúkaná bola aj prítláč loga akcie na kupónne známky Hrad Devín.

Pri tejto príležitosti nemecká pošta vydala aj celinový obálku s prítláčom. Na vytlačenej známke, na prítláči,

aj na príležitostnej pečiatke je vlaková súprava TEE (Trans Europe Express) z roku 1957.

MP

Zvieratá v službách človeka – KORMORÁN VEĽKÝ

Zabrala ryba, o akej sa mu ani nesnívalo. Nasledoval dlhý a vyčerpávajúci boj. Starec zbierajúc zvyšky síl sa prihováral tvorovi, ktorý už tiež mrel z posledného: „Teraz sme spolu nerozlučne spojení, nik na svete nepomôže ani jednému z nás.“ A potom korist' ticho oslovil: „Ryba, ostanem s tebou pokiaľ nevy pustím dušu.“ O chvíľu omnoho hlasnejšie: „Ryba! Si môj priateľ, ver mi, ale ja ťa musím zabiť!“ V úryvkoch z knihy Starec a more od Ernesta Hemingwaya sú slová, ktoré hovoria za všetko. Je v nich skrytý odveký zápas človeka s prírodou. Prežiť môže len jeden. Z tých viet však cítiť aj hlbokú úctu, ktorú k nej pocituje len ten, kto tak veľmi od nej závisí.

Rybolov je jeden z najstarších spôsobov obživy ľudstva. Rybami sa ľudia živili už v dobe kamennej. Preto niet divu, že človek si zabezpečoval úlovok rôznymi spôsobmi. So záväzou pozoroval čierneho vtáka, ktorý po každom ponorení vyniesol z vody v zobáku peknú rybu, ktorú v celosti prehltal, a preto začal uvažovať o jeho využití. A tak už od dávnych dôb ľudia cvičievali kormorány. Pred lovom sa im na krk nasadila slučka, a tá im bránila prehltnúť korist'. Dnes podobným spôsobom lovia rybári vo východnej Ázii.

Kormorány žijú v dvoch poddruhoch, jeden na rôznych miestach morského pobrežia, druhý na brehoch väčších riek a vodných plôch strednej a južnej Európy a Ázie. V podstate obýva vnútorné vody všetkých kontinetov.

Kormorán veľký – *Phalacrocorax carbo* (L.) čelad *Phalacrocoracidae*, je vodný vták veľkosti husi. Na celom tele samca i samice

prevláda čierna farba so zelenkastým leskom. Koncom zimy a na jar majú okolo krku biele pierka, ktoré v lete pŕchnu. Pri hneďom zobáku má biele, holé miesta, oči sú zelené, nohy čierne. U nás sa zdržujú okolo Dunaja pri Podunajských Biskupiciach, Gabčíkove, v okolí rieky Morava a zalieta až k rieke Orava a objavil sa aj pri priehrade Liptovská Mara. Kormorán je stahovaný vták, k nám priľieta v marci a v septembri odlieta.

Žije len okolo vôd, v ktorých je dostatok rýb. Nájde ho na hladine riek a rybníkov alebo na stromoch, veľmi dobre sa ponára a pod vodou rýchlo pláva. Hniezdi na stromoch vo veľkých výškach a v kolóniach. Pod stromami kde hniezdi, je od bieho celý porast. Živí sa len živými rybami, ktorými kŕmi aj mláďatá. Loví v mierne tečúcich

trusu obyčajne zničený alebo stojatých vodách. Dospelé aj mláďatá sú veľmi pažravé, preto pri veľkom premnožení je v rybnom hospodárstve škodlivý. Koncom apríla samica znáša tri až štyri modrozelené vajcia, na ktorých sedia samec aj samica a obaja tiež kŕmia mláďatá.

Další druh kormorána veľkého, ktorý sa u nás nevyskytuje, žije na pobreží mora, pričom na pobrežných skalách aj hniezdi, je Kormorán korunkovitý – *Phalacrocorax corunculatus*.

Človek je tvor vynaliezavý a v rôznych končinách sveta istotne využíval lovecké schopnosti aj iných zvierat. Napríklad v Indii, v Číne, v Južnej Amerike a v stredovekej Európe sa na rybolov cvičili aj vydry. Avšak kormorány, o ktorých som písal, boli najvýznamnejšie a najviac človekom využívané.

Josef Solava

Známka a známková grafika (8)

V procese zapájania slovenských výtvarníkov do československej známkovej tvorby v období šesťdesiatych rokov je nezastupiteľné pôsobenie Jozefa Baláža. Po počiatkoch tvorby známkov v predchádzajúcom desaťročí, v tomto období mal už za sebou úspešné realizácie a naďalej, ba dnes už možno tvrdiť že natrvalo, známková tvorba ostávala v jeho priazni. Prostredníctvom jeho pôsobenia sa dostávala do pozornosti výtvarníkov na Slovensku, a to nielen z hľadiska hodnotiaceho stanoviska, ale aj z pohľadu tvorivého zánietenia pre známku. Dôkazom rozrastajúceho sa záujmu o túto tvorbu medzi našimi výtvarníkmi je popri rade známkov, ktoré v tomto období vyšli z Balážovho ateliéru, i početnejšie zastúpenie významných grafických osobností zo Slovenska v známkovej produkcii v druhej polovici a koncom šesťdesiatych rokov.

V roku 1963, keď Baláž mal príležitosť preniesť na známku krásy Slovenského raja, vytvoril predlohy, ktoré predstavovali malebnú prírodu. Pokojná hladina Hornádu s rybou, ktorá sa vyhodila nad hladinu, či dravý prúdový vodopád s rebrikmi pre turistov – pôsobivé pohľady na krajinu, navyiac doplnené symbolickým prvkom. Svedčia nielen o kráse našej prírody, ale dokladajú aj vyspelú úroveň autorovej známkovej tvorby, znalosť zákonitostí tejto špecifickej grafickej disciplíny ako i poznanie a zhodnotenie možnosti reprodukčnej techniky ocelorytiny.

Okrem krajinných námetov je v Balážovej tvorbe tohto obdobia niekoľko známkov s námetom fauny,

V roku 1965 vychádza emisia Horské vtáctvo realizovaná v tom čase v našej známkovej produkcii len ojedinele používanou technikou ofset. Baláž vytvoril tri známky. Námety zvierat sú stvárnené so zmyslom pre monumentálny tvar a dekoratívno-symbolické pôsobenie farebných plôch. Druhú časť známkov tejto emisie vytvoril Mirko Hanák. Jeho vtáctvo je podané inak, na rozdiel od monumentalizujúceho Balážovho stvárnienia, Haná-

kova tvorba vyznieva poetickým stvárniením motívov zvierat i krajiny. Emisia Lovná zver z roku 1966, ďalšia Balážova ofsetom tlačaná séria známkov (tlač v bratislavskej

tlačiarňi), prináša poetickéjšie stvárnenie jednotlivých zvierat vo výraznej farebnosti, ktorá symbolizuje ich životné prostredie. Zvieratá pôsobia dojmom živého pohybu a svezitosti, akoby svedčili o kráse života a radosti žiť. Obidve emisie sú predstaviteľmi maliarskej čítenej prejavu s dôrazom klade-

ným na farebné pôsobenie a kompozičnú vyváženosť. Takéto poňatie známky umožňuje realizačná technika ofset a autor plne využíva túto jej dispozíciu.

Emisia Zver slovenských prírodných rezervácií je realizovaná technikou ocelotlač v kombinácii s hlbkotlačou. Ocelotlač buduje na kresebnosti prejavu, hlbkotlačové pastelové plochy podčiarkujú mäkkosť poľtónov a hlbkosť zvieracej srsti. Tieto prednosti Balážovho výtvarného návrhu ideálne

do pôsobivej kompozície. Strednej časti známky nominálnej hodnoty 30 halierov dominuje profil mladej dievčiny ako symbolu mierovej súčasnosti, vytvorený na pozadí červenej plochy vytvárajúcej dojem vlnajúcej zástavy. Hornú časť utvárajú tri postavy, výstižné dobové typy robotníkov a robotníčky. Sú to moderne, v duchu socialistického realizmu, podané alegórie budovania, pracovitosti i odhodlania ubrániť odkaz Povstania. Rytec Jiří Švengsbíř vryl známku podľa požiadaviek autora. Nemodeloval šrafúrou tvar tak ako je pri rytine bežné, ale kládol paralelne línie naprieč tvaru. Tak zvýraznil ešte väčšmi symbolickosť celej známky. Umiestnením línií zjednotil formálne prvky, pravidelná šrafúra továrenských objektov sa odráža v šrafúre tvárí, situovaných v hornej časti. Je to prvá slovenská známka moderne poňatá tak v kompozičnej skladbe ako aj vo forme. Prvýkrát sa na známke výraznejšie prejavuje vplyv modernej voľnej grafickej tvorby.

Druhá známka emisie (60 hal.), podobne ako predchádzajúca, vyniká zhodou ideovo-estetickéj, obsahovej, námetovej, kompozičnej i formálnej hodnoty. Skupina bojovníkov, uprostred ktorých je ideový symbol povstania, v pôvodnom návrhu autorom vyjadrený figurálne, tvorí i pri uvedenej zmene pôvodného riešenia zomknutú skupinu, vyjadujúcu jed-

pôvodného riešenia zomknutú skupinu, vyjadujúcu jed-

zodrazňuje rytna B. Housu a J. Schmidta.

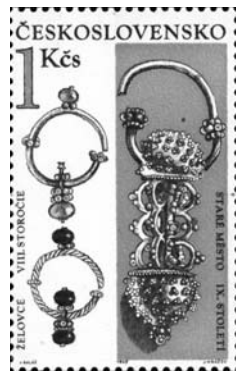
Známky k 20. výročiu SNP môžeme pokojne označiť za dokonale, aspoň vo vtedajšej našej známkovej tvorbe si takéto hodnotenie plne zaslužia. Autor J. Baláž, už skúsený tvorca známky, skladá jednotlivé symbolicky poňaté motívy

notu povstalcov. Rytecká transpozícia J. Švengsbíra je rovnako progresívna, tvorí z dodanej predlohy modernú grafickú verziu v pozícii k prevládajúcej klasikej ocelorytine

Mimoriadne významná je tretia známka emisie tematicky orientovaná na pamiatku bojov o Duklu, ktorá je dielom osobnosti modernej grafiky Albína Brunovského. Prínos autora bol už v prvom roku jeho pôsobenia odmenený v celoštátnej súťaži, a to je veľavravné.

Jozef Baláž v tomto decéniu vytvoril známky mimoriadneho významu v emisii Archeologické objavy na Morave a Slovensku. (r. 1969, rytiny Herčík, Schmidt, Mráček). Ide o známky významné nielen z hľadiska námetovej skladby, ale aj z hľadiska výtvarnej koncepcie a celkového pôsobenia. Aktualizovať vzťah súčasníka k slávnemu obdobiu Veľkej Moravy približným archeologickým objavom je veľký počín v tematickej oblasti tohto obdobia. Týmto známkami začal Baláž budovať nový poriadok v koncepcii známkovej plochy. Jednotlivé archeologické nálezy vykreslil dôsledne až do detailov. Výtvarná opisnosť je tu veľavravná, je potrebná na bližšie zoznámenie sa s objektom. Hladké farebné podtlačové plochy oddeľujú jednotlivé zobrazené unikáty, člena plochu známky a robia ju farebne pri-

ťažlivejšou, tiež opticky vyzdvihujú zobrazený objekt. Len škoda, že technicky nebolo možné kvalitnejšie vytlačiť čiernu kresbu na zlatú plochu. Takto sa výraznosť kresby stráca pod zlatou (bronzovou) farbou, je ňou prekrytá. I napriek tomuto realizačnému nedostatku sa emisia pri koncoročnom hodnotení československej známkovej tvorby roku 1969 umiestnila na 3. mieste. Patrí do radu prvých ocenení známkovej tvorby pre slovenských výtvarníkov.

Antónia Paulinyová

More známok a filatelia pre ľudí

(Svetová filatelistická výstava España 06 v Malage)

Prímorské andalúzske mesto Malaga hostilo v dňoch 7. - 13. októbra 2006 Svetovú filatelistickú výstavu España 06. Výstava bola ďalšou už tradične v dvojročnom cykle usporadúvaných svetových výstav v Španielsku a podľa predbežných správ bude mať v roku 2008 ďalšie pokračovanie (Zaragoza?). Veľkú zásluhu na tom má Španielska pošta, ktorá aj tento rok výstavu a sprievodné podujatia výrazne zafinancovala. Zrejme si uvedomuje marketingovú silu svetovej výstavy. A tiež asi veľmi dobre fungujú vzťahy medzi filatelistickou federáciou a poštou, čo nie je tak v každej krajine, a preto by sme si od Španielov mali vziať príklad. Keďže som sa do Malagy dostal nielen ako vystavovateľ, ale aj ako národný komisár slovenských exponátov, nasledujúce riadky približujú najzaujímavejšie fakty z výstavy i jej zákulisia.

významných osobností španielskeho pôvodu z danej oblasti. Ďalej španielska pošta používala príležitostnú pečiatku a pečiatky prvého dňa vydania k jednotlivým hárčekom, známkam a poštovým lístkom. Všetky materiály majú na náš vkus trochu zvláštne grafické poňatie, kto však pozná španielsku známkovú tvorbu a naturel Španielov, nebude sa až tak veľmi čudovať.

Výstava España 06 bola všeobecná svetová výstava FIP so všetkými vystavovateľskými triedami vrátane stále ešte experimentálnych tried jednorámových exponátov a otvorenej triedy. Obsadenie jednotlivých tried zodpovedalo výstave najvyššieho rangu, takže potešilo, že zo Slovenska bolo prijatých 5 zo 6 prihlásených a neskôr po interpeľácii dokonca všetkých 6 exponátov. Treba však podotknúť, že len tri z nich boli exponáty v štandardných triedach FIP, ostatné tri boli práve v dvoch experimentálnych, takže v podstate nepotrebovali žiadnu predchádzajúcu kvalifikáciu (postačovalo odporúčanie národného komisára) – to sa čiastočne prejavilo aj na ich kvalite, ale o tom sa ešte zmienim.

Španielska pošta, okrem finančnej podpory výstavy, vydala dva poštové lístky, jeden s označením A pre vnútrozemie a druhý s označením B pre Európu (obr. 1), klasickú i automatovú známku s logom výstavy, jeden propagačný (obr. 2) a päť príležitostných hárčecov s námietmi móda, kino (obr. 3), hudba, flamenco, šport a Picasso (obr. 4). Príležitostné hárččky vychádzali počas konania výstavy a ku každej sa uskutočnilo slávnostné predstavenie v centre mesta, sprievodné akcie a odborná prednáška, čo bolo zaujímavé aj pre širokú verejnosť. Na hárččkoch je zobrazených vždy niekoľko

celkovo bolo na výstave vystavených okolo 750 exponátov zo 68 členských krajín v rozsahu cca 3500 rámov. Zaujímavosťou bola inštalácia celej výstavy. Na rozdiel od doterajších zvyklostí neboli exponáty sústredené v jednej alebo dvoch výstavných sálach, ale organizátori sa snažili dostať výstavu do ulíc, a preto postavili špeciálne "stany", v ktorých boli inštalované jednotlivé triedy a ďalšie zaujímavosti súvisiace s poštovou prevádzkou. To malo za následok, že sa s výstavou stretlo podstatne viac ľudí (aj nič netušiaci okoloidúci), a to priamo úmerne zvýšilo jej návštevnosť. Na druhej strane tento fakt dal zabráť tým, ktorí chceli vidieť výstavu celú (komisárov a porotcov), takže ako vidno nedá sa vyhovieť všetkým. V každom prípade organizátorom sa podarilo dostať filateliu medzi „ľud“, čo bolo veľmi pozitívne. A predpokladám, že si tento počin pochvalovali aj obchodníci a poštové správy, ktorých stánky boli priamo na najfrekventovanejšej pešej zóne, takže do nich nazrel takmer každý.

Ďalšou zaujímavosťou boli výstavné rámy, ktoré mali

jednoducho otváraciu a hlavne uzamykateľnú prednú sklenenú plochu. Stojany umožňovali na jednu centrálnu tyč zavesiť nie štyri (ako u nás), ale dokonca 8 rámov. Štyri boli fixované a štyri sa dali „listovať“ ako vejár, takže na menšom priestore bolo umiestnených viac exponátov. Táto novinka však mala aj svoje nedostatky, lebo ľudia, ktorí si tento zlepšovák nevšimli, jednoducho niektoré výstavné plochy prehliadli, lebo nevedeli, že si ich môžu odklopiť.

Ale vrátim sa späť k výstave a jej exponátom. Ako som spomenul, naša účasť pozostávala zo šiestich exponátov. Jeden v triede literatúry (ERVO Katalóg slovenských známok 1939 – 1945 a 1993 – 2005), jeden v triede tradičnej filatelie (O. Földes: Slovensko 1939 – 1945), jeden v triede námetovej filatelie (V. Jankovič: My Life as a Bicycle), dva v triede jednorámových exponátov (J. Piša: Perforated Hradčany a E. Smažák: Sport Stamps of Slovakia) a jeden v otvorenej triede (E. Smažák: Winter Olympic Games (Organizers, Personalities and Memorabilia)).

Exponát v triede literatúry dosahuje slušný štandard, v konkurencii kvalitných (obsahovo aj typograficky) spracovaných katalógov zväčša Španielska a jeho (bývalých) kolónií však nemohol pomýšľať na nejaké vysoké hodnotenie (Bronze – 67 bodov). Jeho kvality sú nesporné, stále však len v lokálnom meradle. Bude ešte potrebné nemalé publikačné i vystavovateľské úsilie,

aby sa Slovensko a jeho známková tvorba dostali do štandardného zberateľského povedomia a aby ho zbieralo najmä viac zahraničných zberateľov. Tieto riadky píšem aj preto, že na tento nedostatok trpí aj jeden z mála slovenských exponátov s kvalifikáciou na FIP výstavy - Slovakia 1939 – 1945. Získané hodnotenie (najmä bodové: Large Silver – 75 bodov) nezodpovedá jeho kvalite, ktorú citivo vnímame my tu na Slovensku, poznajúc vzácnosť niektorých prezentovaných materiálov. Stále platí, že mimo našich hraníc si tento exponát (resp. obdobie Slovenského štátu a jeho poštová história) nezískal zatiaľ plnú vážnosť, preto je treba na jeho zviditeľnení intenzívne pracovať.

Námetový exponát My Life as a Bicycle dosiahol taktiež slušné hodnotenie (Large Vermeil – 85 bodov), dokonca podľa slov vystavovateľa (teda mňa) výborné, pretože dosiahnutím hranice 85 bodov sa kvalifikoval na vystavovanie 8 rámov (128 listov), čo je v podstate posledné významné postupové kritérium do skupiny najlepších svetových exponátov. Porota ocenila najmä inovatívny plán exponátu a odborné znalosti. Stále však za najlepšími zaostáva v kvalite a najmä vzácnosti materiálu, takže jeho ďalšie napredovanie čo i len o niekoľko bodov je otázkou dlhšieho času. Uvidíme, ako sa bude dariť ďalej, doteraz to bol priemerne ani nie 1 bod za 1 rok (STAMP SHOW 2000 – 80 b., PHILAKOREA 2002 – 83 b., ESPAÑA 2006 - 85 b.).

Exponáty v experimentálnych triedach boli obohatením, majú však niektoré nedostatky, ktoré vyplývajú z istej „nevybrúsenosti“ vďaka absencujúcej predchádzajúcej konfrontácii (nepotrebovali kvalifikáciu). Vynikal medzi nimi jednorámový (v podstate špecializovaný) exponát Perforated Hradčany venovaný perfinom na známkach prvej čs. emisie Hradčany. Stretol sa so záujmom a s pozitívnym pohľadom na netradičný spôsob

spracovania. Skutočne je pripravený zaujímavým spôsobom a na prvý pohľad jednoduchú oblasť spracúva nezvyklým, ale aj bežnému človeku dostupným spôsobom (čo nebýva pri výstavných exponátoch pravidlom). Samozrejme, existuje zopár vylepšení, ktoré môžu zvýšiť už i teraz veľmi pekné hodnotenie (Silver – 75 bodov). A zaradením ďalších celistvostí, ktoré sú v perfinárskom exponáte kľúčové, môže byť v budúcnosti obohatením nielen triedy jednorámových exponátov (poznajúc autora, usudzujem, že má dostatok materiálu na viac rámov a snád v budúcnosti aj na štandardný 5-rámový exponát).

Ďalší jednorámový exponát Sport Stamps of Slovakia je vytvorený zo známkového materiálu, predbežných návrhov, definitívnych návrhov a skúšobných odťažok moderných slovenských športových známok. Jeho spracovanie nie je na zahodenie, zdá sa však, že v konkurencii exponátov v medzinárodnom meradle nemá veľké vyhliadky na vysoké ohodnotenie (Bronze – 63 bodov). V každom prípade však veľmi dobrým spôsobom propaguje slovenskú známkovú tvorbu a Slovensko ako známkovú krajinu, čo je nutnou podmienkou akceptovania exponátov z nášho teritória. Okrem zaradenia rôznorodejšieho filatelistického materiálu (kvalitnejšie skutočne poštou prepravené zásielky) musí autor popracovať na prezentácii filatelistických znalostí (sprievodné texty, zaradenie kvalitného rýdzo filatelistického materiálu).

Exponát Winter Olympic Games v otvorenej triede je zatiaľ len zárodok toho, čo je zámerom autora – pripraviť kvalitný „otvorený“ exponát so zaradením netradičného, a teda aj nefilatelistického materiálu. Autor zatiaľ do exponátu nezpracoval rôznorodé dostupné materiály; zostáva na platforme filatelie, niekoľkých pohľadníc a odznakov. Zatiaľ mu nie je čo vycítať, otvorená trieda sa tvorí, treba si však vziať príklad z okolitého sveta, kde sa už exponáty s bohatým zastúpením dobového nefilatelistického materiálu objavujú. Je úžasné vidieť námetové využitie hracích kariet, servítkov, dobových dokumentov, vstupeniek a pod. Okrem bohatšieho zastúpenia rôznorodého materiálu, exponát postráda podrobnejšie spracovaný plán a tým pádom zámer autora, čo chcel vystaveným exponátom prezentovať. Tento názor zdôrazňujem aj preto, že na moje prekvapenie triedy otvorených exponátov hodnotila rovnaká porota ako triedu námetovej filatelie. Podujala sa na to a následne musela nieť kožu na trh, keď sa do nej pustili nespokojní vystavovatelia. Tí sa však museli zmieriť s prísnyim hodnotením, lebo pravidlá boli dané vopred. Ukázal sa v plnej nahote jeden doteraz možno nespozorovaný fakt: Ak otvorenú triedu hodnotí porotca

zo „štandardnej“ výstavnej triedy (nie samostatná porota), prirodzeným spôsobom exponát hodnotí v intenciách a podľa pravidiel tejto triedy. Inými slovami námetový porotcovia vzali v Malage na otvorené exponáty tvrdý „námetový“ meter a nekompromisne posudzovali exponáty na základe štandardných námetových kritérií. Samozrejme, s výnimkou materiálu, ktorý musel byť hodnotený odlišne (rozumej subjektívne). Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že ak bude tento trend pokračovať, vystavovateľom v otvorenej triede nezostáva iné, len sa podrobne oboznámiť s kritériami hodnotenia námetovej filatelie a podľa nich spracovať svoje exponáty (najmä plán a rozvinutie exponátu). To je zatiaľ pre mňa najdôležitejší moment vo vývoji hodnotenia otvorených exponátov, ktorý je potrebné zobrať na vedomie,

ak (naši) vystavovatelia chcú dosiahnuť kvalitné hodnotenie aj v medzinárodnom meradle. Nevieť, či je to presne to, čo zástancovia otvorenej triedy očakávali, ale zdá sa, že vývoj ide týmto smerom. Samozrejme, na výstave bolo množstvo ďalších exponátov, na tomto mieste však nemá zmysel sa o nich podrobnejšie rozpisovať. Kto má záujem o podrobnejšie informácie, rád mu ich podám pri osobnom rozhovore alebo formou e-mailovej komunikácie (vjankovic@nextra.sk). A kto chce vedieť o výstave viac z oficiálneho zdroja, prípadne si pozrieť kompletný zoznam exponátov a ich hodnotenia (palmares), môže sa pozrieť na internetovú stránku výstavy: <http://www.lamar-desellos.com> (la mar de sellos = more známok). Na tejto stránke sú dokonca uložené aj niektoré exponáty, čo je asi po prvýkrát, čo si návštevníci mohli exponáty pozrieť ešte pred fyzickou návštevou. Žiaľ, technická realizácia nie je práve najvhodnejšia, takže potrebujete veľkú dávku trpezlivosti a rýchlu internetovú linku, aby ste si exponáty prezreli (informatívna časť stránky je však ľahko dostupná a vrelo ju odporúčam).

V. Jankovič

Guľová pošta z roku 1871

Keď 19. septembra 1870 počas nemecko-francúzskej vojny nemecké vojsko dokončilo obklúčenie Paríža, pre vyše dva milióny ľudí v metropole nad Seinou sa prerušilo spojenie s vonkajším svetom. Ako mohli komunikovať so zvyškom Francúzska a s vládou, ktorá utiekla do Bordeaux? Odoslať poštu z Paríža bolo pomerne jednoduché. Použili sa na to poštové holuby alebo hlavne horúcim vzduchom plnené balóny. Dôležité bolo iba počkať na vhodný smer vetra.

a v pohybe. Vzduchoprázdne dutiny na oboch stranách gule zabezpečovali vybalansovanú plavbu. Vnútorňý priestor gule pojal asi 600 listov, ktoré nesmeli mať hmotnosť vyššiu ako 4 g. Uzáver gule bol prispájkovaný a započatý voskom na ochranu proti vlhkosti. Za list bolo stanovené porto 1 frank, z čoho asi 80 % malo pripadnúť vynálezcom. Druhá polovica odmeny mohla byť však vyplatená až po úspešnom príchode gule.

Prvé štyri gule, v úradnej reči nazvané „agenti“, sa

vydali na svoju cestu 4. januára 1871. Ich celkový počet bol 55. Do kapitulácie mesta 28. januára bolo takto prepravených viac ako 40 000 listov. Niektoré gule boli zo Seiny vyložené sieťami. Niektoré sa oneskorili alebo neprišli vôbec. Údajne sa tesne pred Parížom zaplietli do pobrežnej trstiny. Stratilo sa nemejaj ako 20 guľ, doteraz posledná sa našla v roku 1969 neďaleko Rouenu. Poniektoré ležia zaborené kdesi v bahne rieky,

List guľovej pošty frankovaný strihanými známkami Mi 44 a 21

Ako však dostať poštu do mesta? Preprava balónmi stroskotávala na rozmaroch vetra. Oproti tomu prúd rieky bol úplne spoľahlivý, čo navrhovali využiť viacerí poradcovia. Tak sa zrodil jeden z najneobyčajnejších spôsobov úradnej poštovej prepravy, ktorá vošla do dejín pod názvom guľová pošta, plávajúca guľová pošta, podvodná pošta alebo pošta Seiny.

Myšlienka bola geniálne jednoduchá. Listy do Paríža sa zbierali v meste Moulins, preto niesli pečiatku „Paris par Moulins“. Tam sa balili do kovových zásobníkov guľového tvaru a asi 100 km od Paríža, ďaleko pred nemeckými pozíciami, sa spúšťali do Seiny. Vznášali sa pod vodnou hladinou a skryté pred zrakmi nepriateľov putovali po prúde do mesta. Rieka slúžila ako poštový prepravca a doručovateľ. Generálnemu poštmajstrovi Rampontovi predložili v krátkom čase viacero návrhov na vykonanie akcie. Podľa prijatého návrhu sa vyhotovili tzv. miniponorky guľového tvaru priemeru cca 20 cm. Gule mali svoj dutý priestor sploštený v prospech obvodových lopatkových kolies. Tieto ich mali držať v prúde

Guľovú poštu z Moulins pripomína francúzska známka Mi 2149

čakajú na svojich nálezcov a ešte stále uchovávajú svoj cenný filatelistický obsah. S troškou fantázie si možno predstaviť, čo by asi znamenalo nájdenie takej gule...

Zachované listy guľovej pošty nesú vôňu dobrodružstva. Sú papierovými svedkami historických udalostí a fascinujúcim dokladom ľudskej vynaliezavosti.

Podľa časopisu Postfrisch č. 4/2006 spracoval **Ivan Lužák**

SÚŤAŽ O KVET ZBERATEĽA

12

Vážení čitatelia,

už priebežné vyhodnocovania desiateho kola našej súťaže o Kvet Zberateľa naznačovalo tuhý boj o prvú priečku, keď až do uzávierky hlasovania sa vo vedení striedali príspevky Známká a známková grafika (6) a 40 rokov emisného radu Umenie. Nakoniec rozdielom jedného (!) hlasu (športovo povedané: o prsia) zvíťazil príspevok Známká a známková grafika, keď získal 38 hlasov. Toto zápolenie poznačilo počet hlasov na ďalších miestach – Malá škola numizmatiky s 21 hlasmi skončila tretia, Bedřich Housa, tretí nestor rytectví, s 19 hlasmi štvrtý. Zvieratá v službách človeka (Výr skalný) získali 12 hlasov a piate miesto a Stavby E. Belluša na pohľadniciach s deviatimi hlasmi miesto šieste.

Opäť zaujímavé rozloženie „sil“. A ďalší námet na rokovanie redakčnej rady, ktorá zasadla po uzávierka tohto čísla. Počet vašich odpovedí sa tesne priblížil k päťdesiatke, dostali sme 49 vašich hlasov a za všetky ďakujeme.

Príspevky na prvých piatich miestach v tomto kole získali viac ako 84 % všetkých vašich hlasov. Bodovalo spolu 13 príspevkov (v predchádzajúcom kole tiež 13). Na prvú otázku správne a v celom rozsahu odpovedalo 46 súťažiacich. Na druhú otázku správne a v celom rozsahu odpovedalo 48 súťažiacich.

■ Vyhodnotenie 10. súťažného kola:

1. otázka – fragment z druhej strany obálky správne identifikovalo 48 súťažiacich - vyobrazený bol detail známky 2,40 Kčs, Pof. 2347 „Kvetinové zátišie“ z emisie Umenie 1978.

2. otázka – správna odpoveď na otázku „Ktorý umelec pôvodom zo Slovenska je autorom diela pretlmočeného na známku a uveďte na ktorej slovenskej známke je ďalšie dielo tohto významného barokového maliara“, mala byť: Autorom diela je Jakub Bohdan (Bogdan) a ďalšie jeho dielo je na slovenskej známke č. 335 „Zápas kohútov“ z emisie Umenie z roku 2004.

Na 3. otázku - (ktorý článok sa v októbrom čísle Zberateľa najviac páčil), hlasy súťažiacich (38) víťazstvo prisúdili **A. Paulinyovej** za šieste pokračovanie seriálu **Známká a známková grafika**. Za príspevok **40 rokov emisného radu Umenie na známkach** získal **R. Klíma** 37 hlasov, a tým druhé miesto. Na tretej priečke za 21 hlasov je desiate pokračovanie **Malej školy numizmatiky** od **E. Minarovičovej**. Štvrté miesto za 19 hlasov

získal **R. Fischer** za článok: **Bedřich Housa – tretí nestor rytectví**. Piate miesto s 12 hlasmi obsadil **J. Solava** ďalšou časťou o **Zvieratách v službách človeka – Výr skalný**. Šiestu priečku za 9 hlasov získali dva príspevky: **A. Urmínský** za tretie pokračovanie seriálu **Stavby architekta Emila Belluša na pohľadniciach** a **I. Lužák** za **400 rokov Rembrandta**. **J. Korený** za článok **Slováci v misii SFOR v Bosne a Hercegovine** dostal 6 hlasov a obsadil siedmu priečku.

Ďalšie hlasy (1 a 2) súťažiaci priznali ešte ďalším piatim príspevkom.

Výhercami desiateho kola V. ročníka súťaže sú **Fran-tišek Barčák z Trenčína** (poukážka firmy Zberateľ na nákup tovaru v hodnote 250 Sk) a **Pavol Rusnačko, Spišský Štvrtok**, (poukážka firmy Zberateľ na nákup tovaru v hodnote 150 Sk). Srdečne blahoželáme!

■ 12. – decembrové KOLO SÚŤAŽE

Do 12. kola 5. ročníka našej súťaže sme pripravili tieto otázky:

1. otázka znie: Z ktorej československej známky je fragment vyobrazený na druhej strane obálky, z akej emisie a v ktorom roku bola vydaná?

2. otázka znie: Na ktorej slovenskej známke a z ktorej emisie je prepis časti diela talianskeho umelca zo 14. stor., ktoré je súčasťou známeho oltára na Slovensku?

3. otázka znie: Napište troch autorov a názvy ich článkov, ktoré sa vám v decembrovom čísle časopisu Zberateľ najviac páčili.

Vaše odpovede s poznámkou „Súťaž“ očakávame do 30. decembra 2006. Za účasť v súťaži ďakujeme a tešíme sa na vaše odpovede.

Redakcia

FIRMA ZBERATEL®

stále vykupuje

**HODNOTNÉ ZBIERKY I JEDNOTLIVÉ
ZNÁMKY, MINCE A POHLADNICE**

Poradenská služba - Zásielková služba
Diskrétnosť zaručená - Platba v hotovosti

Predajňa:

Račianske mýto 1/D, 831 02 Bratislava,

☎ 0911 250 149

e-mail: zberatel@chello.sk

Otvorené pondelok až piatok
od 10⁰⁰ do 18⁰⁰ hod.

ALBUM ZIKA

**NEHLADAJTE MA DOMA,
NÁJDETE MA NA INTERNETE**

www.albumik.sk

MZIKA@HOTMAIL.COM

TEL/FAX.: 02 / 4342 9386

www.zberatel.com

Návštívte internetové stránky firmy

ZBERATEL®

Kliknutím na titulyk úvodnej stránky sa
dozviete ďalšie informácie z jednotlivých
oblastí zberateľstva a o aktuálnych ponukách
firmy Zberateľ®

FILATELIA ALBUM

predávame a vykupujeme
ZBIERKY ZNÁMOK, MINCÍ,
STARÝCH POHLADNÍČ,
CELISTVOSTÍ
A OSTATNÝ FILATELISTICKÝ
MATERIÁL

FILATELIA ALBUM

Lazaretská 11

811 08 BRATISLAVA

telefón / fax: + 421 - 2 - 5296 7411

www.matchboxmuzeum.sk

Ervín SMAŽÁK

Lotyšská 16, 821 06 Bratislava

tel.: 02/45246 518, 0903 256 518

Propagácia športových podujatí na poštových materiáloch (prílače, príležitostné poštové ☉ a strojové príležitostné ☉)

Sprostredkovateľská činnosť vo filatelii. Zásielková služba (novinky SR, ČR).

Ponúkam známky, FDC, celistvosti, katalógy a ostatné poštové materiály na tému Olympijské hry a šport (celý svet).

Vykupujem kvalitný poštový materiál na tému Olympijské hry a šport (celý svet).

Prijímam do komisionálneho predaja poštový materiál na tému Olympijské hry a šport (celý svet).

Členovia SSOŠF pri Slovenskom olympijskom výbore majú **10% zľavu** na materiály firmy ERVO.

Firma Katalóg Filatelia - Numizmatika

Námestie SNP č. 37, 960 01 Zvolen ☎ 045 / 5320 250-51,
0907 818 772, e-mail: caniga.triangel@stonline.sk
Po - Pia: 10.00 - 18.00 hod.

Vykupujeme a predávame

**známky, mince, bankovky,
staré pohľadnice a vyznamenania**

Zároveň poskytujeme bezplatne poradenskú službu
a ohodnocovanie materiálu.

Pre členov Klubu Filatelie a abonentom časopisu
Zberateľ poskytujeme 5% zľavu

Kolonádový most a Barlolámač z Piešťan na poštových celinách

V druhej časti seriálu o stavbách Emila Belluša na pohľadniciach (Zberateľ č. 9) som sa zmienil o tom, že atribúty mosta a lámača barlí boli vydané aj ako prítač na obrazových celinách. Myslím si, že v českosloven-

v latinčine: SALUBERIMAE PISTINIENSIS THERMAE – Sláva piešťanským thermám (teplým prameňom).

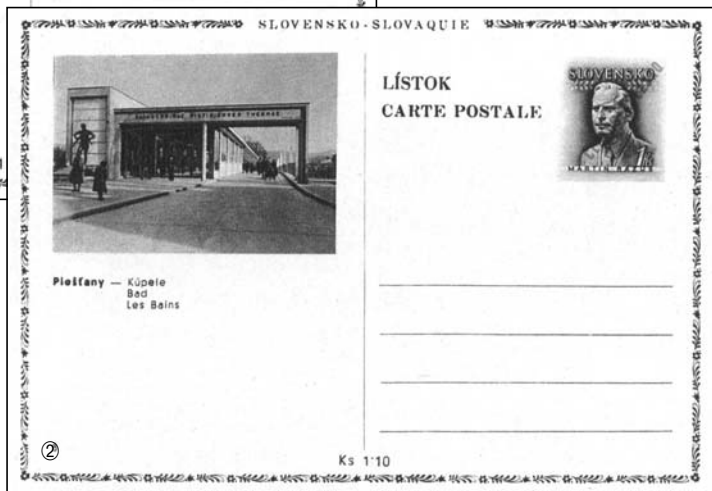
Ako československé celyny po obnove republiky majú čísla CDV 79/8 a 81/9. V poradí treťou celinou s mostom je CDV 87/12 so známku prezidenta E. Beneša nominálnej hodnoty 1,20 Kčs. Na prítači (obr. 3) je pohľad na Kolonádový most zo strany Kúpeľného ostrova a na druhej strane za Váhom vidno Grand hotel Royal (Slovan).

Poslednou, teda štvrtou celinou je CDV 157/3 so známku Bratislavského hradu nominál-

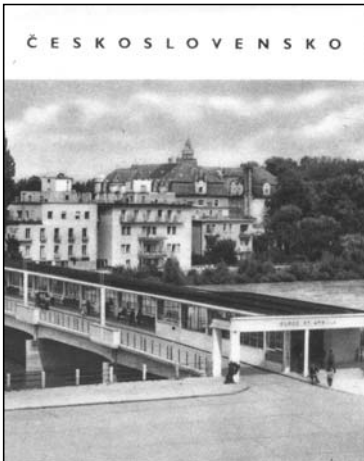

skej a slovenskej celinovej produkcie ide svojím spôsobom o zvláštnosť, keď sa pomerne mladé umelecké či architektonické dielo zo Slovenska (z medzivojnového obdobia) vyskytuje ako prítač na poštových celinách opakovane. V prípade Kolonádového mosta a Barlolámača dokonca štyrikrát.

Prvou celinou je slovenská celina CDV 4/9 (na obr. 1 má pretlač Československo), obrazový lístok pre blízku cudzinu so známku č. 29 A. Hlinka nominálnej hodnoty 1,20 Ks a predajnou cenou 1,30 Ks. Na prítači je vyobrazený vpravo hotel Thermia Palace a vľavo ponad riekou Váh vidno Kolonádový most. Druhou celinou je tiež slovenská CDV 13/8, (na obr. 2 má tiež pretlač Československo). Na celine je vytlačená známka č. 82 M. Rázus nominálnej hodnoty 1 Ks v predajnej cene 1,10 Ks. Na prítači je pohľad na priečelí mosta zo strany mesta a s lámačom barlí. Na priečelí vidno nápis

nej hodnoty 30 halierov s predajnou cenou 35 h. Na obrazovej časti (obr. 4) je dominantný Barlolámač a za ním je stena obchodných priestorov mosta. Zvláštnosťou všetkých uvedených celín je skutočnosť, že ako **predloha** pre ne **boli už predtým vydané pohľadnice**. Nejde teda o autentické návrhy prítači, ale o použitie pohľadnic alebo ich fotografických negatívov. Týka sa to aj CDV 157/3, kde je uvedený aj autor fotografie E. Einhorn. Podobných príkladov nájdeme na celinách mnoho. Na niektorých pohľadniciach od K. Plicku sa

③

lene, kým Kühmayerova socha v rukách. Winterovci všetky súdy o barlolámača vyhrali, a bolo ich veľa. Nakoniec sa lámač barlí dostal aj do znaku mesta Piešťany (pozri známku Slovensko č. 235, nominálnej hodnoty 40 Sk)

dajú identifikovať aj osoby a ich oblečenie, ktoré sa vyskytujú aj na celinách. Podobnú zhodu možno hľadať na pohľadniciach Piešťan. Barlolámač sa vyskytuje ešte na jednej celine. Ide o príležitostný poštový lístok (CDV 160/5) vydaný k Svetovej výstave poštových známok Praga

④

DOPISNICA

PIEŠŤANY

Foto: E. Einhorn
35 h

⑤

Mario Stretti
ČESKOSLOVENSKÉ KÚPELE-PIEŠŤANY 1956
PRAGA
1966
SVETOVÁ VÝSTAVA POŠTOVÝCH ZNÁMOK

a do loga Slovenských liečebných kúpeľov Piešťany. Opakovane sa vyskytoval a vyskytuje v odtlačkoch výplatných strojov (OVS) od medzivojnového obdobia až po súčasnosť a stal sa námetom príležitostných pečiatok k filatelistickým výstavám v meste Piešťany. To však už nie je predmetom tohto príspevku.

Uzavriem ho však skutočným príbehom: Keď sme spolu s J. Pišom sprevádzali po meste a po kúpeľoch predsedu ruských filatelistov, kozmonauta Gorbatka s manželkou a podpredsedu, pro-

1968. Na prítlačí je reprodukcia poštovej známky z emisie Čs. kúpele (Pof. 875), ktorú v roku 1956 navrhol Mário Stretti. Na nej v pozadí však nie je zobrazená socha lámača barlí od Roberta Kühmayera, ale od nemeckého maliara Artura Heyera z roku 1894 (obr. 5). Rozdiel je v tom, že Heyerova postava láma barlu na ko-

fesora Iljušina, a zároveň sme im ukazovali miesta kadiaľ ideme na známkach a celinách (ktoré im Klub filatelistov venoval), bolo vidno, že si uvedomujú, že Piešťany nie sú iba obyčajné mesto. Verím, že sa páči aj mnohým čitateľom Zberateľa.

Alex Urminský

MILOŠ ONDRÁČEK – 70

Výročí nevýročí. Navzdory titulu se ani sedmdesátiletý rytec Ondráček v mnoha ohledech příliš nemění. Ale nikoliv ve jménu osobní nezávislosti. V dějinách našich poštovních známek byl každý z rytců v područí dvou aktérů. Státního zadavatele, u kterého se museli uplatnit prakticky, a budoucích kolegů rytců, kteří novým uchazečům získání takových pozic příliš neusnadňovali.

K tomuto poznání dospěl i Miloš Ondráček, od roku 1960 přijatý do služeb Státní tiskárny cenin pro práce na bankovkách, přesně v tom okamžiku (květen 1961), kdy se chtěl rovněž stát rytcem známek. Jeho zaměstnavatel mu stanovil velmi tvrdé podmínky. Čtvrtá ukládala: „V každém jednotlivém případě požádat vedení STC o souhlas k přijetí dotyčné práce pro ministerstvo spojů. Toto povolení je platné pro

ráček to ovšem nikdy neprozradil; aspoň ne veřejně. Podobné rysy tolerantnosti se mohly opakovat zvláště při vzniku a řešení konfliktů. Nepátrám po tom, čím to bylo, nýbrž se snažím vymezit důvody, proč si myslím, že se Miloš Ondráček v zásadě neměnil.

Mezi jeho přednosti patří, že také nikdy nepodléhal svodům usilovat o svou mediální slávu. Teprve před devíti lety - v MR/ 6/1997 - vedle trvalé kolegiální zdrženlivosti „odhaloval“ svůj „nesnadný“ vstup na pole známkové tvorby. Pochopil prý podmínku: Nutnost vlivu odborné instituce, proto usiloval o členství ve Svazu výtvarných umělců. V prosinci 1965 Ondráček obdržel od Jiřího Kotalíka vyrozumění o usnesení ÚV SČSVU, kterým byl zařazen do kategorie kandidátů. Ale ani o to nešlo. Ve skutečnosti vydavatel známek od rytců nikdy podmínku členství ve Svazu nevyžadoval. Nepotřeboval ani rozhodnutí nějaké nejvyšší instance, kdo bude rýt a kdo ne. Určující byla kvalita, což Ondráček prokázal hned od počátku. Když roku 1966 předložil oddělení známkové tvorby vydavatele vynikající rytinu aršíku Vladislavského sálu Pražského hradu, byl za tuto iniciativní ukázkou chválen, protože se líbila víc než tentýž námět z emise Pražský hrad zpracova-

zařazen do kategorie kandidátů. Ale ani o to nešlo. Ve skutečnosti vydavatel známek od rytců nikdy podmínku členství ve Svazu nevyžadoval.

rok 1961.“ Již samotné přijetí eléva Ondráčka ovlivňoval J. Schmidt, když posuzoval i jeho „mírnou krátkozrakost.“ Ale ucházet se v zápětí také o výsostně rytecký známek bylo na pováženo. Je pochopitelné, že mu to L. Jirka a zejména J. Schmidt v tiskárně bankovek v Růžové ulici v Praze znesnadňovali, protože cítili potenciální konkurenci. Loajální Ond-

ný již Herčíkem (podle emisního plánu a zadání komisí známkové tvorby) dávno před tím. Ale že se nic nedělo, že „nenazrál čas“, že i další ukázky šly „do šuplíku“? Miloš Ondráček zřejmě zapomněl, že vše bylo poněkud jinak. Třeba rituál schvalování PH. Nikdo si tenkrát v prezidentské kanceláři nevzal na triko schválit rytiny „hradní“ emise bez posvěcení „nejvyššího“. KPRR odsouhlasil otisky rytin předložené vedoucím emise L. Novákem 14. ledna 1967 a u aršíku vybral variantu ve zlaté barvě. Totéž učinil 21. března s FDC - a další připomínkou k barevnosti.

Jednoznačné byly i závěry jednání výtvarné komise 28. ledna 1966, bod 12): „Komise posoudila předložené ukázky prací M. Ondráčka, který se uchází o provádění rytin ve známkové tvorbě a doporučuje, aby ÚSS podle svých potřeb, zejména s výhledem, umožnila respektive prakticky si ověřila schopnost Ondráčka k rytecké tvorbě.“ (Podepsaní přítomní zástupci výtvarné obce: dr.

František Dvořák, Jaroslav Šváb, Pavel Sukdolák, Jiří Svengsbír.) Ondráčkovým nejzajímavějším sólokaprem bylo dílo Zmrtvýchvstání Mistra Vyšebrodského. Opět z vlastního podnětu, odvázně vyryté a předložené ještě v době před započítáním naší spolupráce. Ale historie známky - později vtělené do emise Umění 1971 - je dramatictější. Její autor nečinil rozdílu mezi pracovníky vydavatele, kteří ho podporovali, a odborníky ve výrobním procesu. V tiskárně totiž vznikla prachmizerná situace zaviněná jedním z prominentních grafiků. Opakovaně nedodal rytinu páté známky. Končil tisk ostatních známek emise a pro další tisknutí chyběly ry-

stupce tiskárny, tisknout známku o šesti barvách spojoval s různými nesnáze.

Ježte nastartované kariéře vytrvalého Miloše Ondráčka jsme skutečně fandili. A bez zábran mu umožnili rovnocenně se podílet na emisí mistrů rydla již v letech předchozích. Opět bez oficiálního zadání – s podporou člena komise ZT Jaroslava Jakubce a jejího předsedy Adolfa Hoffmeistera – bylo použito Ondráčkových rytin z roku 1968: Svatý Jeroným Mistra Theodorika (Umění 1969). To také nebyla samozřejmost, nýbrž výsada potvrzující rytcovy mimořádné schopnosti. Napomohly tomu i jeho permanentně předkládané studijní práce.

Hodlám potvrdit i jinou, pozitivní Ondráčkovou neměnnost. Nemám pro ní lepší důkaz, než který dodnes představuje jeho mistrovské veledílo. Jistého vrcholu dosáhl svým pojetím Růžencové slavnosti. Dokonce neočekávanou zásluhou Josefa Herčíka. Ten totiž jemu původně zadanou reprodukci slavného Dürerova obrazu v aršíkové úpravě - z důvodu pracnosti a ztráty finanční - odmítl. Mechanickým propočtem rozdělil celý obraz na čtyři části, k tomu výřezy pro dvě známky, a požadoval honorář za 6 známek. Když neuspěl, na dotaz, koho místo sebe doporučuje, ironicky uvedl Ondráčka. Po Ondráčkově imponující rytině Slavnosti pochopil svou osudovou chybu. „Odcínil“ ji tvrzením, že jsem mu Dürerovo dílo záměrně nezadal – ač o to usiloval.

Není snadné pochopit, jak opravdu vypadá povaha Ondráčkových úmyslů a činů, v kterých se nikdy nezměnil. K tomu jen několik příkladů - bez zachování chronologického postupu. Rozdíl byl jedině v počátku a konci této jeho stálosti. Vrátil-li se k historii úspěšné a vzápětí ideologicky zavřené Růžencové slavnosti, což bylo dílem aparátníků svazu filatelistů před konáním světové výstavy Praha 88, za svého manžela odvážně

si stěžovala na ÚV KSČ paní Ondráčková. Protestovala proti „znehodnocení obrovské a vyčerpávající lidské práce“ a žádala „revizi rozhodnutí aršík nevydat.“

Miloš Ondráček se také ničím nelišil od ostatních rytců ani po celou dobu dvacetiletého panování etablovaného Herčíka, zastupujícího rytce v umělecké komisi vydavatele. A pokud vím, Ondráček nezveřejnil žádnou z mnoha anomálií, k nimž byl donucen i později. Například epizodu kolem emise 200. výročí dobytí Bastily,

v které ostře vystupují způsoby osobních nátlaků. Sotva začal Ondráček na přání autora návrhů s touto prací, čelil mocenskému naléhání Herčíka, který požadoval, aby mu tuto rytinu přenechal. Příčinou byla chystaná autogramiáda v obchodním stánku PZO Artia na výstavě Philéxfrance 89 v Paříži. Herčík si usmyslel, že bude podepisovat aršík autora Ivana Schurmanny, vydány současně k této příležitosti. Herčík si podobným způsobem vynutil zadání portrétu Husáka přesto, že prezident bývá tradiční výsadou J. Schmidta, který známku měl již vyrytou. V tomto ohledu se neměnil ani Herčík. Když byla Ondráčkoví koncem roku 1989 zadána známka s portrétem prezidenta Havla, Herčík opakoval svůj požadavek i v nových poměrech. Tentokrát narazil na odpor. Ondráček se rytinu Václava Havla nevzdal. Svého úmyslu se nevzdal ani Herčík. V té době totiž nabyl nové společenské svěžesti a jako určující subjekt

v přípravných orgánech ustavující Unie výtvarných umělců v demokratickém duchu pokračoval v dávných praktikách. To se znelíbilo výtvarníkům ze známkové komise, kteří je zveřejnili. Spoléhal také na svědectví Miloše Ondráčka, který chování Herčíka odsuzoval, ale později jen potvrdil svátost své neměnnosti. U soudu je nepodpořil a nakonec uvedl, že známky k výročí Francouzské revoluce se vzdal z morálních důvodů a Herčíkovo naléhání chápal ve smyslu stavovské kolegiality.

Něco, co Ondráčka jakoby nutilo k opatrnosti na každém kroku, rozdělilo jeho bezkonfliktnost na dva způsoby – účasti alebo neúčasti. Takovým byla habilitace prvního slovenského rytce Martina Činovského za docenta v roce 2001. Odbornými oponenty k posouzení a obhajobě docentury jmenoval nás oba rektor Vysoké školy výtvarných umění v Bratislavě. Vyžadovalo to vypracování oponentského posudku na odborné výtvarné dílo a činnost asistenta Činovského – a následně přímou obhajobu v habilitační komisi Umělecké rady. Oba posudky byly předloženy, ale na zasedání k osobní obhajobě se Ondráček s omluvou nedostavil.

Ovšemže v tom, co uvádím ze zákulisí naší spolupráce, nikdy nešlo, jak by se mohlo zdát, o žádný mentální rozštěp osobnosti dnešního oslavence. Časy se však mění a i Ondráček vyrává. Spojuje ryteckou tradici s novými přístupy, jenž evokují něco k nadprůměrnosti. Ani další vzpomínání by nevystihlo plně všechno, čím pro mne Miloš Ondráček byl a čím mi dosud je. To je tak: Poslední spolupráce s Milošem vypadala nenápadně. Spojoval ji duch „junáctví“ našeho mládí (emise k výročí čs. skautingu a jeho zakladatele A. B. Svojsíka 1991). Na jedné straně podpora obnovenému skautin-

gu, na druhé přátelství s historikem – „starým“ skautem - Jiřím Bayerem z Roztok. Bylo-li co nezapomenutelného, byly to naše jarní audience v roce 1990 v jeho domě - i okolí. Tato zmínka zůstává mi také jakousi vidoucí pintou v samozřejmém a společlivém práci s Ondráčkem. Pohlédnu-li proto znovu na uplynulá léta, vidím, že v obzoru Miloše Ondráčka byla nejpádněji určující stálost jeho těžko překonatelného ryteckví. Dílo, v kterém především zůstává s vědomím své životní nezměnitelnosti sám sebou.

Rudolf Fischer

MÁTE SLOVO

V júni 2006 sa v maďarskom meste Vác konala Medzinárodná filatelistická výstava HUNFILA 2006, ktorá sa niesla v znamení úspechov slovenských vystavovateľov. Najvyššie ocenenie (87 bodov) a zlatú medailu získal exponát 50 rokov perfinov z územia Československa, ktorý na piatich výstavných plochách prezentoval pán **Julius Piša** z Piešťan. Ako exponát s najvyšším ohodnotením celej výstavy získal aj čestnú cenu primátora mesta Vác.

Mnohoročná systematická práca v zaujímavom zberateľskom odbore, ktorý bol dlho zaznávaný, priniesla prvé zaslužené významné ocenenie. Určite tomu pomohla aj neúnavná publikačná a osvetová činnosť pána Pišu v oblasti zbierania perfinov.

Otto Piszton, národný komisár

Piešťany opäť zažili filatelistický sviatok! Po takmer desaťročnom úsilí obce Moravany, Balneologického múzea Piešťany v spolupráci s Archeologickým ústavom v Nitre a členov KF v Piešťanoch a Vrbovom, vyšla ďalšia známka piešťanského regiónu. V Balneologickom múzeu, priamo v expozícii praveku, bola 20. októbra 2006 slávnostne uvítaná **nová známka emisného radu Umenie – slávna Moravianska Venuša**. Filatelisti sa potešili aj z dvoch príležitostných poštových pečiatok s jej obrazom, ktoré v ten deň používali pošta Moravany nad Váhom a pošta Piešťany, pričom počas slávnosti mali obe pošty pracovisko priamo v priestoroch múzea.

Na slávnosti sa zúčastnili zástupcovia vydavateľa a ZSF, členovia viacerých KF, tvorca známky a príležitostných pečiatok a ďalší hostia. Množstvo zúčastnených (nielen z radov filatelistov) potvrdilo záujem o takéto spoločenské akcie s možnosťou vzájomného stretnutia pri výdaní „svojej“ známky.

Eva Lechnerová

Dňa 26. augusta 2006 sa uskutočnil **XI. ročník medzinárodného vojenského výstupu na Kriváň**. Na výstupe sa zúčastnilo 475 účastníkov zo šiestich krajín, keď okrem príslušníkov OS SR to boli vojaci z Českej republiky, Poľska, Maďarska, Nemecka a USA (vlajku USA na Kriváň

vyniesol vojenský prídelenec USA v Bratislave). Regrutčné stredisko zo Žiliny vynieslo na Kriváň lístky poľnej pošty s prítlačou a logom Profesinálna armáda modrej farby a kašetom červenej farby s textom názvu podujatia. Každý účastník dostal lístok PP a účastnícky diplom. - **Ký** -

Nová pamätná zlatá minca

Ako sme sa dozvedeli z internetovej stránky NBS, 21. novembra 2006 bola vydaná nová pamätná zlatá minca nominálnej hodnoty 5 000 Sk. Mince priemeru 26 mm, hmotnosti 9,5 g (Au 900, Ag 75, Cu 25), pripomína posledného panovníka Veľkomoravskej ríše Mojmirá II. a bola vydaná v náklade 4 000 ks vo vyhotovení proof. Podľa uvedeného zdroja je jej cena na predajných miestach NBS 8 500 Sk (1).

(red.)

Slovenská numizmatická spoločnosť – pobočka Bratislava

Plán prednášok na 1. polrok 2007

- 16. 01. 2007 – **Alojz Balogh**: *Základy heraldiky v numizmatike*
- 20. 02. 2007 – **PhDr. Peter Zoričák**: *Architektonický vývoj kremnickej mincovne*
- 20. 03. 2007 – **Výročná členská schôdza** + prednáška **PhDr. Ján Hunka, CSc.**: *Nové nálezy mincí z Mostovej ulice v Nitre*
- 17. 04. 2007 – **PhDr. Marián Bovan**: *Banská Bystrica ako nálezisko mincí a producent mincového kovu*
- 15. 05. 2007 – **Mgr. Anton Fiala**: *Paroplavebná spoločnosť v Bratislave vo svetle kovových známkov*
- 19. 06. 2007 – **Členská schôdza** + prednáška **PhDr. Ján Hunka, CSc.**: *Obol mŕtvych na Slovensku v 11. až 19. storočí*

Prednášky a členská schôdza sa budú konať v Mestskom múzeu v Bratislave, Primaciálne nám. č. 3, v kinosále na nádvoří Starej radnice, od 16. 00 do 18. hod.

E. M.

Firma ZBERATEĽ[®] oznamuje

svojim zákazníkom, že **predajňa** na Račianskom Mýte 1/D bude v dňoch 9. 12. (sobota) a 10. 12. 2006 (nedeľa), ako aj v sobotu 16. 12. a v nedeľu 17. 12. 2006 **otvorená** od 10.00 do 14.00 hod. V dňoch 27. 12. až 29. 12. 2006 bude predajňa **zatvorená**. Otvoríme 2. januára 2007 o 10.00 hod.

AUKCIE • BURZY STRETNUTIA

Kalendár podujatí s uvedením ich názvu, miesta a termínu konania, prípadne ďalšími

informáciami je zostavený podľa podkladov, ktoré redakcii poskytli usporiadatelia podujatia. Za obsah a znenie informácií redakcia neručí.

KLUBOVÉ STRETNUTIA

■ **BANSKÁ BYSTRICA** - FILATELIA • Dom slovenského misijného hnutia, Skuteckého 4 • Každý druhý nedeľu v mesiaci od 9.00 do 11.00 hod. ■ **BANSKÁ BYSTRICA** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Skuteckého 36 • Každý posledný pondelok v mesiaci od 16.00 do 17.00 hod. ■ **BRATISLAVA** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Dobrovičova ulica 14 (Suvorovov internát) • Každú nedeľu od 8.00 do 12.00 hod. ■ **KEŽMAROK** - FILATELIA • Zasadacia mestskej polície, Hlavné námestie 3, I. poschodie • Každú prvú nedeľu v mesiaci (okrem augusta) od 9.30 hod. ■ **KOŠICE** - FILATELIA, TELEFÓNNE KARTY • Železničná stanica, veľká zasadačka • Každú nedeľu od 9.00 hod. okrem sviatkov (júl, august možnosť zmeny termínu) ■ **KOŠICE** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Východoslovenské múzeum, Hviezdoslavova 3 • Každú nedeľu od 9.00 do 12.00 hod. ■ **LEVIČE** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Každý druhý a štvrtú nedeľu v mesiaci od 9.00 do 12.00 hod. • CK Junior, Sládkovičova ulica ■ **LUČENEC** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA, TELEFÓNNE KARTY a iné I Buřet Malá ryba, L. Štúra 6 (pri Lekárni) • 1. a 3. nedeľa v mesiaci od 9.00 do 12.00 hod. ■ **MALACKY** - FILATELIA, každý posledný štvrtok v mesiaci okrem júla, augusta a decembra od 17.00 do 18.00, prístavba Mestského úradu, Radlinského 2751/1, I. posch., č. 112 ■ **MARTIN** - FILATELIA • Výmenné schôdzky v DO Strojár, Vajanského nám. 2 • Každý pondelok od 18.00 hod. ■ **MARTIN** - NUMIZMATIKA • Penzión Čierna pani I Každý štvrtok od 16.00 do 17.00 hod. ■ **MICHALOVCE** - FILATELIA • Dom Matice slovenskej, Masarykova 42 • každý druhý pondelok o 17.00 hod. (okrem júla a augusta) ■ **NITRA** - FILATELIA • Študentský domov MLADOSŤ • Každú prvú nedeľu v mesiaci od 8.00 do 12.00 hod. • Dom Matice slovenskej, Dolnočermánska 737 • Párne utorky od 15. do 17. hod. • Stoly a vstup na oboch miestach bezplatne ■ **NOVÉ MESTO nad Váhom** - FILATELIA • Mestské kultúrne stredisko • Každý štvrtok od 18.00 hod. ■ **PIEŠŤANY** - FILATELIA, NUMIZMATIKA • Centrum voľného času Ahoj, Teplická ul. 83 • Každú nedeľu od 8.30 do 10.30 hod. ■ **POPRAD** - FILATELIA • Každá prvá a tretia streda v mesiaci od 17.00 do 18.30 hod. v zasadačke pošty Poprad 2 (pri stanici ŽSR) na 2. posch. ■ **PREŠOV** - FILATELIA • Posádkový klub, Mukačevská 22 • Každý štvrtok od 16.00 do 19.00 hod. ■ **PRIEVIDZA** - NUMIZMATIKA • Stretnutia spojené s výmenou numizmatického materiálu • Dom kultúry - Kultúrne a spoločenské stredisko • Každá prvá streda v mesiaci od 16.00 do 18.00 hod. ■ **RUŽOMBEROK** - FILATELIA I Liptovské múzeum • Každý druhý a štvrtý štvrtok v mesiaci (okrem prázdnin) - október až marec od 17.00 hod., apríl až september od 18.00 hod. ■ **SPIŠSKÁ NOVÁ VES** - FILATELIA • Klubové stretnutia Centrum voľného času ADAM, Levočská 14 • každý párny týždeň vo štvrtok o 16.00 hod., okrem júl-august ■ **TRENČÍN** -

FILATELIA • Kultúrne stredisko Dlhé Hony I Každú nedeľu v mesiaci od 9.00 do 11.30 hod. okrem Veľkej noci a Vianoc. V auguste 2-týždňová dovolenka ■ **TRENČÍN** - NUMIZMATIKA • Stretnutia spojené s výmenou v Dome armády • Každý tretí štvrtok v mesiaci od 16.00 hod. (okrem veľkých prázdnin) ■ **TRNAVA** - KF Trnava • Zborová sieň ECAV (vedľa ev. kostole), Nám. SNP • Každý štvrtok od 16. do 17.00 hod. ■ **VRANOV n / Toplou** - VŠETKY ZBERATELSKÉ ODBORY • Vináreň Tibava, Duklianskych hrdinov 1235 • Každú prvú nedeľu po 15. v mesiaci od 10.00 do 12.00 hod. okrem prázdnin a sviatkov • Kontakt: ☎ 0905 547 950, 0911 547 950 ■ **ŽILINA** KF Žilina • Dom Matice slovenskej, Hollého 11 • Každú nedeľu od 9.00 do 12.00 hod. ☐(R)

REGIONÁLNE PODUJATIA

➔ 3. december 2006 KYS. NOVÉ MESTO

MEDZINÁRODNÉ STRETNUTIE ZBERATELOV starozitností a iných zberateľských odborov spojené s aukciou od 8.00 hod. v galérii Mlyn Antik v Radoli. Info: ☎0904 526 563.

➔ 3. december 2006 BANSKÁ BYSTRICA

CELOŠTÁTNÁ FILATELISTICKÁ BURZA, aj iné odbory – Dom slovenského misijného hnutia, Skuteckého 4, 8.00 hod.-12.00 hod. Info: Ladislav Hölc, Tr. SNP 48, 974 01 Banská Bystrica, ☎ 414 1420, 0905 964 471

➔ 9. december 2006 BRATISLAVA

CELOŠTÁTNÉ VÝMENNÉ STRETNUTIE FILATELISTOV, Kultúrny dom Dúbravka, Saratovská 2/A. Objednávky stolov: Ing. Ludovít Böhm, ☎02/ 4329 5360

➔ 9. december 2006 TRENČÍN

BURZA STAROŽITNOSTÍ A ZBERATELSKÝCH PREDMETOV, výstavné priestory TMM, Pod Sokolicami 43. Info: ☎032/651 53 03, 0905 267 519.

➔ 16. december 2006 DOLNÝ KUBÍN

CELOSLOVENSKÉ STRETNUTIE ZBERATELOV mince, bankovky, známky, zapalovače a iné. Mestské kultúrne stredisko, estrádna sála. Info: ☎0907 317 704 Ďalšie v r. 2007: 13.1., 5.5., 8.9.

➔ 16. december 2006 NITRA

BURZA STAROŽITNOSTÍ A ZBERATELSKÝCH PREDMETOV; poriada Antik Media v SOU stavebnom Nábr. Mládeže 1. ☎ 0905 267 519.

➔ 17. december 2006 LUČENEC

MEDZINÁRODNÉ HOBBY STRETNUTIE • Hotel Pelikán (pri tržnici) od 8.00 do 12.00 hod. Info: ☎047 4392 266.

➔ 13. január 2007 DOLNÝ KUBÍN

CELOSLOVENSKÉ STRETNUTIE ZBERATELOV mince, bankovky, známky, zapalovače a iné. Mestské kultúrne stredisko, estrádna sála. Info: ☎0907 317 704 Ďalšie v r. 2007: 13.1., 5.5., 8.9.

➔ 18. február 2007 TRENČÍN

TRADIČNÁ CELOSLOVENSKÁ FILATELISTICKÁ BURZA – Kultúrne centrum Dlhé Hony, Ulica 28. októbra 2/1168. Ďalšie v r.2007: 20.5., 23.9., 11.11.

INZERCIA

■ **KLUB FILATELISTOV 54-01** a Združenie klubov filatelístov Košice **príjmu a začali výbery do kolovania**. Informácie na adrese správcu kolovania: Teodor Magda, Zborovská 2, 040 01 Košice. Z-262

■ **SPOLAHLIVE DODÁVKY NOVINIEK ČR**, 1 Kč = 1,35 Sk + poštovné, pre KF aj jednotlivcov. Tiež novinky Francúzska a všetkých jeho teritórií v cene 1 € = 52 Sk (nominál). D. Poľan, Svätoplukova 23, 058 01 Poprad. Platí stále. Z-263

■ **KÚPIM CELINY SŠ použité na oslobodenom území** od decembra 1944 do apríla 1945 ☎ 0903 131848 Z-264

■ **FILATELIA CLUB Dolný Ohaj** (okr. NZ) – výmena známok ☎ 0907 777 165, e-mail:ohaj@post.sk, www.filateliacub.host.sk Z-265

■ **HLADÁM použité nepoškodené slovenské dobijacie kupóny GSM Orange**: Star Wars-Episode III a Superman sa vracia. ☎ 0908 14 65 59 Z-266

■ **MENÍM** ★★ i ☉ známky, aj 100 za 100. Korešp. H, R, Q, D. Demendy Ferenc, Str. Heine Nr. 4, ap. 14. 300 041 Timisoara, Romania. Z-266

■ **PREDÁM pôvodné albumové listy Pofis** Československo 1945-1956. ☎ 0905 33 22 62 Z-267

■ **PREDÁM známky, celistvosti, celiny** a ďalší filatelistický materiál - ČSR I., ČSR II., Slovenský štát, SR od r. 1993, ČR. Vhodné aj pre obchodníkov. Zaujmemcom pošlem zoznam. Cena dohodou. Tel. 055-6361909, v prac. čase 055-2295655, e-mail: gerc.miro@pobox.sk Z-268

■ **PREDÁM ★★ známky** Československo 1945-1949, 1967-1992 a Slovenský štát za 70 % katalogovej ceny. ☎ 0905 332 262 Z-269

■ **PREDÁM CDV 60/9** Zo života TGM, ČSČK, Š, neprešlá za 110 Sk a dopor. 0 frank. Pof 325, 2x326, 302 s príl. 5. Celost. výst. pošt. zn. Bratislava 24.X.1937 za 160 Sk. Ivan Lužák, Púlpavova 2, 841 04 Bratislava 43, ☎ 02/ 6542 5054 Z-270

■ **HLADÁM partnera-filatelistu** na výmenu poštových známok. Zbieram ★★ i ☉ známky Slovenska. Korešpondencia anglicky, rusky, ale aj slovensky a česky. Wieslaw Pogorzelski, Skr. poczt. 8, 25-602 Kielce 11, Poľsko. Z-271

■ **KÚPIM, VYMENÍM, PONÚKAM staré pohľadnice**. Ján Ďurian, Holičska 8, 851 05 Bratislava Z-272

■ **KÚPIM staré pohľadnice** Humenné (Homonna) a okolie, Nové Mesto nad Váhom (Vágujhely) a okolie. Peter Kolesár, M.R. Štefánika 26, 915 01 Nové Mesto nad Váhom, e-mail: kolesar@vonm.sk ☎ 0908 420 530 Z-273

■ **KLUBOM FILATELISTOV** zašlem výbery známok do kolovania. Pavol Kováč, Hanojská 4, 040 13 Košice, ☎ 055 633 1619, 0918 674 007. Z-274

■ **PREDÁM CM Berlin** (West) z r. 1984 so zn. Mi 708-711 (Múzeá, 4 ks) za 200 Sk a ZM Guersney z r. 1997 so zn. Mi 727-28 (Kvety, 2 ks) za 80 Sk. Ivan Lužák, Púlpavova 2, 841 04 Bratislava 43, ☎ 02/ 6542 5054 Z-275

■ **DÁM** ★★ slovenské celiny 1993-2006 za PH doklady z územia Slovenska 1938-1953, listiny s nalepenými alebo natl. kolkami, poštový skart. Príp. predám za nominál vytl. známky. Ako príp. protihodnotu ponúkam čas. Filatelie 1966-1992 viazané, PH materiály 1940-2006, jednorámové exponáty. Dušan Evnic, Poľská 4, 040 01 Košice Z-276

■ **PREDÁM** 6500 ks ☉ z. ČSR za 300 Sk, veľa rovnakých. Milan Halász, Ovrucská 12, 040 22 Košice. ☎ 055/632 5746. Z-277

■ **KÚPIM podpis** prezidenta Gustáva Husáka na akomkoľvek materiáli. Dr. Burčo, Zakarpátská 20, 048 01 Rožňava, ☎ 058/732 9224 večer. Z-278

■ **KÚPIM SL 2834/5** – Historické automobily, pole B alebo vymeníť za niektorý z C, D, G. Tiež kúpim H 2604 IX. BIB 1983, pole B, F, H alebo vymeníť za A, C, G. Jozef Vrábek, M. Nešpora 65, 080 07 Prešov, e-mail: vrabel@condornet.sk. Z-279

HUNGARY I supply newissues, FDC-es, year sets, want-list service. I want Slovak Republik newissues. T. BORBÉLY H-1431 BUDAPEST, Postafiók 106. Hungary. www.stamps-borbely.hu Z-280

ČO PÍŠU INÍ

■ FILATELIE (ČR) ■ 10/ 2006

Úvodná informácia patrí výstave Euregia Egreensis Karlovy Vary 2006, ktorá sa konala koncom augusta. História značiek automobilov Čiech a Moravy (Avia, Liaz, Karosa) a v piatej časti zaoberá J. Horák, ktorý je autorom aj príspevku Panamerická výstava v roku 1901, ako pokračovanie článku o známkach USA, ktorých tlač jednej farby je voči druhej otočená. Z oblasti poštovej histórie je príspevok Fr. Beneša st., ktorý pokračuje 30. časťou seriálu Malé zastavenia na ceste filatelie a čas. poštovej správy, pričom už ôsmym pokračovaním sa zaoberá vývojom na Slovensku v rokoch 1918-1922. Slovo o perfinoch prináša VI. Beneš. K. Paděra v špecializácii ČSR I si všima rozmer obrazu známok 5 h Holubica. O premene zberní listov na poštové úrady pokračuje 17. časťou (Město Libavá – Stadt Liebau) O. Tovačovský. Z tradičných rubrik sú tu informácie o novinkách Českej pošty aj o nových známkach vo svete, recenzie nových katalogov Michel Europa 2006/07 zv. 5 a 6 (Severná Európa, Západná Európa).

■ FILATELIE (ČR) ■ 11/ 2006

Úvodný príspevok patrí aerofilatelii, leteckým celistvostiam Českej republiky 2003 až 2006, ktorého autorom je Fr. Črha. História značiek motocyklov z územia Československa sa v prvej časti zaoberá J. Horák. Z oblasti poštovej histórie je príspevok Fr. Beneša st., ktorý pokračuje 31. časťou seriálu Malé zastavenia na ceste filatelie a čas. poštovej správy, pričom už deviatym pokračovaním sa zaoberá vývojom na Slovensku v rokoch 1918-1922. V špecializácii ČR predkladajú J. Brožová a V. Zedník výber DCH na známkach ČR vydaných v 1. polroku 2006. V znaleckej hliadke J. Cacka upozorňuje na falzifikáty prílače „SPOLEČNÝ LET SSSR – ČSSR“, na zn. Pof. 2160-63, ktoré boli ponúkané v aukcii firmy Brnořil. Z tradičných rubrik sú tu informácie o novinkách Českej pošty aj o nových známkach vo svete a recenzia nového katalogu Michel Východná Európa 2006/07. V prílohe je mimoriadne číslo časopisu Perfiny.

■ POŠTOVNÍ NÁLEPKY č. 63 / 2006

Spravodajca Spoločnosti zberateľov poštových nálepiek prináša príspevok I. Tvrdeho o použití slovenských špeciálnych R-nálepiek. Od viacerých autorov sú informácie o zaujímavostiach termínalov APOST. Ďalší príspevok sa zaoberá globálnou zmenou názvov pošt, ktorú pripravila Česká pošta. Číslo je bohaté na ilustrácie rôznych zberateľsky zaujímavých celistvostí.

(rubriku pripravil -pem-)

VIANOČNÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Zberateľské materiály z vianočnej ponuky možno do vypredania zásob zakúpiť v predajni Zberateľ alebo objednať písomne, prípadne e-mailom. Abonentom časopisu poskytujeme na všetky položky zľavu 5 %.

ZNÁMKY / HÁRČEKY / BLOKY - rôzne námety ★★

Britské antarktické územie 1978, 25. výr. korunovácie Alžbety II., 71-73	90,-
Britské antarktické územie 1983, Polárna fauna, 98-103	135,-
Britské antarktické územie 2003, Veľryby, WWF	170,-
Falkland Isl. 1974, 100 rokov UPU - Doprava, 226-229	79,-
Falkland Isl. 1980, Morské cicavce, 295-300	120,-
Falkland Isl. 1981, Farmárske zvieratá, 316-319	99,-
Falkland Isl. 1981, Mapy ostrovov Falklandy, 320-325	99,-
Falkland Isl. 1982, Vraký lodí, 341-345	110,-
Falkland Isl. 1982, Ostrovné vtáky, 357-362	120,-
Falkland Isl. 1986, Hist. lode Geat Britain, 449-452	120,-

Falkland Isl. 1986, Hist. lode Geat Britain, Bl. 6	120,-
Falkland Isl. Depend., 1982, Sobi, 102-105	120,-
Fernando Poo 1960, Panna Mária, 175-183	150,-
Fernando.Poo 1967, Deň známky - fauna, 255-257	36,-
Iľni 1957, Holuby, 164-166	48,-
Iľni 1964, Hmyz, 229-231	35,-
Kamerun 1963, Rôzne kvety, 35-50	195,-
Kokosové ostr. 1980, 25 r. pod austr. správou, 56-60	45,-

Kokosové ostr. 1981, Lietadlá, 68-72	55,-
Kongo 2002, Papagáje, PL(9) + 2H	99,-
Kongo 2002, Sovy, PL(9) + 2H	99,-
Kuba 1991, Japonské umenie, 3509-14	120,-
Kuba 1993, Rôzne športy, 3711-15 + Bl	110,-

Kuba 1995, Čínsky múr, Bl. 139	30,-
Kuba 1999, Panda veľká, Bl. 152	50,-
Kuba 1999, Napoleon, Bl. 155	50,-
Mali 1962, Družica Telstar, 55-56	60,-
Mauretánia 1964, Hist. monumenty v Núbii, 226-228	90,-
NSR – Berlín 1976, Flóra, 524-527	40,-
NSR – Berlín 1978, Flóra, 573-576	40,-
Paraguaj 1971, Japonské umenie, 2199-2205 nekompl.	25,-
Paraguaj 1975, Michelangelo, 2679-86	45,-

Poľsko 1994, Akváriové rybičky, 3505-08	45,-
Poľsko 1995, MS v dvojzápahoch, 3553-54	35,-
Poľsko 1996, Zubor európsky, 3629-32	45,-
Poľsko 1997, Rôzne druhy netopierov, 3656-59	55,-
Poľsko 1999, Vodný hmyz, 3780-85	95,-
Poľsko 2000, Praveká fauna, 3811-16	95,-
Poľsko 2002, Svätí európski patróni, 4007-12	120,-
Poľsko 2005, Ján Pavol II. – úmrtie, H162	60,-
Rusko 2006, Výskum Antarktídy, 3 zn.	70,-
South Georgia 1992, Vodné vtáctvo, WWF, 203-206	175,-
Španielska Guinea 1952, Kvety, 279-281	65,-
Španielska Sahara 1956, Kvety, 157-60	25,-
Španielska Sahara 1959, Deň známky - doručovanie pošty, 200-202	45,-
Španielska Sahara 1960, Deň známky - dravce, 207-210	60,-
Španielska Sahara 1962, Kaktusy, 232-239	299,-
Španielska Sahara 1966, Deň známky - ryby, 283-286	60,-
Švajčiarsko 1971, Výstava NABA'71 (replika zn. z r. 1850 Rayon), H22	50,-
Švajčiarsko 1974, Hist. pošt. rovnošaty, H22	110,-
Togo 1960, Olympijské športy, 276-282	110,-
Umm-Al-Quiwain 1972, Klaňanie troch kráľov, H	50,-
USA 1997, Blahoprajné – Labutí pár vytvára srdce, 2803-2804	44,-
USA 1992, Štátny znak, 2319-21	48,-

VIANOČNÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

ZNÁMKY / HÁRČEKY / BLOKY

- rôzne námety ☉

Azerbajdžan 1993, Kone, 7 + H	42,-
Benin 1996, Morské cicavce (6)	30,-
Benin 1996, Mačkovité dravce – s mapou výskytu (6)	30,-
Benin 1996, Kaktusy, 6 + H	42,-

Burkina Faso 1996, Vtáky s mapou výskytu (4)	20,-
Burundi 1970, Umenie (Dürer, Botticelli, El Greco...) (6)	35,-
Burundi 1972, Umenie (Rafael, Solario, Mainardi...) (6)	35,-
Burundi 1974, Umenie (Veronese, Tizian, Van der Weyden) (5)	35,-
Burundi 1974, Umenie (Chardin, Rembrandt, Vermeer) (6)	35,-
Burundi 1974, Umenie (Memling, Lippi, Di Credi) (6)	35,-
Guinea Bissau 1985, Umenie – S. Botticelli, 6 + H	42,-
Guinea Ecuatorial 1974, Americký divoký západ, 7 + 2H	52,-
Guinea Ecuatorial 1976, Autoveterány, 7 + 2H	52,-

Guinea Ecuatorial 1975, Hist. plachetnice, 7 + 2H	52,-
Guinea Ecuatorial 1976, Európska fauna, 7 + 2H	52,-
Guinea Ecuatorial 1976, Ázijská fauna, 7 + 2H	52,-
Guinee 1975, Africká fauna (12)	65,-
Guinee 1979, Vývoj letectva (N), (6)	20,-
Kampuchea 1984, Hist. automobily (7)	30,-
Kongo 1976, Vyhlásenie nezávislosti USA (5)	25,-
Kongo 1986, Výskum Halleyovej kométy (5)	25,-
Kongo 1993, Praveká fauna, 5 + H	40,-

Kongo 1993, Africká fauna (8)	40,-
Kongo 1996, Jednomotorové lietadlá (6)	30,-
Libéria 1976, 200 r. nezávislosti, 2 + H	35,-
Libéria 1977, LOH Montreal – zlatí medailisti, 5 + H	40,-
Libéria 1979, 75. výr. založenia Rotary klubu, 6 + H	46,-
Maďarsko 1962, Prvé lety kozmonautov do vesmíru, H	130,-
Maďarsko 1963, Deň známky – záhradné kvety, H (4)	35,-
Maďarsko 1977, Transkontinentálna riečna cesta, H (10)	60,-
Maďarsko 1981, Dunaj-európska cesta, H	60,-
Maďarsko 1981 Ludové kroje, H (4)	55,-
Maďarsko 1981. Umenie – P. Picasso, H	55,-
NDR 1959, Lesná zver, (5)	24,-
NDR 1965, Európske dravé vtáky, (6)	14,-
NDR 1966, Záhradné kvety, (4)	18,-
NDR 1966, Akváriové rybičky, (6)	16,-
NDR 1966, Chránené rastliny, (3)	9,-
NDR 1968, Chrobáky, (6)	17,-
NDR 1970, Kožušinová zver, (4)	10,-
NDR 1971, Námorné nákladné lode, (6)	11,-
NDR 1971, Hist. hudobné nástroje, (6)	15,-
NDR 1972, Historické glóbusy, (6)	18,-
NDR 1982, 500. výr. narod. M. Luthera, (4)	10,-
Palestína 2006, Ján Pavol II, PL (2)	25,-
Palestína 2006, Ján Pavol II a Benedict XVI, PL (2)	25,-

Rasalkhaima 1970, Umenie – Paul Gauguin, (3)	25,-
Rasalkhaima 1970, Umenie – G.B. Tiepolo, (3)	25,-
Rumunsko 1964, LOH Tokio – zlatá tlač, H	60,-
Rumunsko 1964, Hold kozmonautom (1961-63), H	49,-
Rumunsko 1965, Rôzne vodné vtáctvo, (10)	20,-
Rumunsko 1965, Kvety botanickej záhrady, (10)	20,-
Saharavi 2006, Ján Pavol II, PL (4)	25,-
Saharavi 2006, Ján Pavol II, H	20,-
Saharavi 2006, Benedict XVI., H (4)	25,-
Somálsko 2006, Návšteva Benedicta XVI. v Poľsku I, PL (4)	25,-
Somálsko 2006, Návšteva Benedicta XVI. v Poľsku II, PL (4)	25,-
Yemen 1967, Umenie – Rembrandt, (6)	55,-

VIANOČNÁ PONUKA

Špeciálna ponuka zostáv rôznych ☉ námetov

1. Zimné olympijské hry, 30 známok	58,-
2. Letné olympijské hry, 30 známok	58,-
3. Rôzne športy, 30 známok	58,-
4. Futbal, 25 známok	49,-
5. Kvety, 30 známok	58,-
6. Motýle, 30 známok	58,-
7. Vodné zvieratá, ryby 30 známok	58,-
8. Vtáky, 30 známok	58,-
9. Železnice, 30 známok	58,-
10. Automobily, 30 známok	58,-
11. Lietadlá, 30 známok	58,-
12. Lode, 30 známok	58,-
13. Plodiny, ovocie, zelenina, 30 známok	58,-
14. Cicavce, 30 známok	58,-
15. Historické zvieratá, plazy, 25 známok	49,-
16. Chrobáci, hmyz, 25 známok	49,-
17. Huby, 25 známok	49,-
18. Kozmos, 30 známok	58,-
19. Folklor, ľudové kroje, 25 známok	49,-
20. Umenie, 25 známok	49,-
21. Európa CEPT, 24 známok	48,-

Vyobrazenie niektorých zostáv je na 3. strane obálky

Kompletná ponuka albumových listov ČESKOSLOVENSKO 1945 – 1992

(ponuka jednotlivých ročníkov na str. 44)

Pri zakúpení všetkých ročníkov I. a II. časti
formátu A4 bez zasklenia – darček:
Kružkový zakladač s kazetou (550,-)

Na štvrtej strane obálky ponúkame 5 rôznych zostáv

★★ známok Britského spoločenstva z obdobia
1952 – 1962, označených písmenami A až E.

Každá zostava obsahuje 13 známok
a jej cena je 365,-

S označením S ponuku dopĺňa zostava
21 ks ★★ známok ČSR so sakrálnymi motívmi
z obdobia 1967 – 1992, cena zostavy je 160,-

DECEMBROVÁ PONUKA

Kružkový zakladač s kazetou na albumové listy A 4 v euroobale

Albumové listy so známkami sú uložené
prehľadne a bezpečne.

Povrch je z hnedej plastickej fólie

Kružkový zakladač	285 Sk
Kazeta	295 Sk
Cena za komplet	550 Sk
Názov krajiny (samolepka)	25 Sk

Katalóg použité

Michel č. 2 Karibské ostrovy 1995	690,-
Michel č. 5 Ázia 1994 (2 zv. A-Z)	760,-
Michel č. 8 Južná a juhových. Ázia	1300,-
Michel CEPT 2003	420,-
Michel - Nemecko 1999/2000 (F)	250,-
Michel - Súkromné cely 1987	300,-

Monografie čís. známok

č. 2 Legionárske 1919 a Hosp. a veda 1923	320,-
č. 3 Výplatné známky 1923-1939	250,-
č. 4 Letecké, novinové, doplatné 1918-1939	230,-
č. 5 SO 1920	350,-
č. 13+14 České pošt. pečiatky od najst. dób do r. 1918	180,-
č. 16 I.+II. Československé poštové pečiatky poprevratové razítka 1918-1920	150,-
Ocelotisk z plochých desek – poštovní známky a aršíky, I. diel s čiernotlačou (20 Kčs letecká L 36 – kúpele Sliač, katalóg 500 Kč)	650,-

DECEMBROVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Katalógy nové

Špecializované netto katalógy ZBERATEĽ – SLOVENSKO

(známky, celiny, FDC, COB, CDV, NL, ZZ, CSO, CM, PT):

Roky 1993-1994	58,-
Roky 1995-1996	68,-
Roky 1997-1998	58,-
Rok 1999	29,-
Roky 2000-2001	58,-
Rok 2002	44,-
Rok 2003	58,-
Rok 2004	38,-
Rok 2005	44,-

Pri kúpe všetkých 9 ks katalógov len za 396,-

Aktualizovaný cenník Zberateľ známok Československo
1945-1992, 12 strán bez vyobrazení 18,-

Aktualizovaný cenník Zberateľ známok Slovensko
1939-1945, 8 strán s vyobrazeniami: www.zberatel.com

Známky základného radu podľa aktualizovaného cenníka
Slovensko 1939-1945 sú v stálej ponuke firmy Zberateľ

Katalóg ERVO SLOVENSKO 1939-1945, 1993-2005 370,-

Novotný: Mince Jozefa I. 1705-1711 a Františka II.-
Rákocziho 1703-1711 195,-

Novotný: Mince Karla VI. 1711-1740, I.vydanie 265,-

Novotný: MINCE MÁRIE TERÉZIE 1740-1780
(II.doplnené vydanie 2001) 235,-

Novotný: Mince Františka Lotrinského (1745-67),
(1766-80) 250,-

Novotný: Mince Jozefa II 1765-1790
a Leopolda II 1790-1792 240,-

Novotný: Mince Františka I. 1792-1835 185,-

Novotný: Mince a korunovačné medaily
Ferdinanda V. (1835-1848), 2006 185,-

Novotný: Mince Františka Jozefa I.(1848-1916)
nové vydanie r. 2006 325,-

Novotný: Mince Leopolda I. (1657-1705) 330,-

Novotný-Moulis: Papierové platidlá ČSR, ČR
a SR 1918-2004, farebný, vydanie 2004 330,-

Novotný-Moulis: Katalóg mincí ČSR 1918-92,
ČR a SR 1993-2006 325,-

Ponúkame albumové listy, Pofis aj formátu A 4:

- s nápisom SLOVENSKO	á 5,-
- bez nápisu	á 4,-
- so štvorcovou podtlačou (len formát Pofis)	á 4,-

Zásobníky na známky, havidky

Zásobník Lindner, A 4, čierne listy, 16-listový	490,-
30-listový	780,-

Zásobník Schaubek, A4, 16-listový, biele listy, s logom i bez loga Slovenskej pošty	360,-
A4, 8-listový, biele listy, bez loga	180,-

Havidky čierne, šírka 30, 32, 38, 40, 44, 52, 55, 58, 60, 85 mm	- balíček 60,-
---	----------------

Havidky čierne na PL:	
ležaté, veľkosť 175x116 mm	- ks 15,-
stožaté, veľkosť 116x175 mm	- ks 15,-

Havidky biele na PL:	
ležaté, veľkosť 175x120 mm	- ks 15,-
stožaté, veľkosť 120x175 mm	- ks 15,-
stožaté, veľkosť 135x185 mm	- ks 19,-

Zásobníky na mince

Zásobník 10-listový, možnosť doplnenia listov (3 alebo 4 otvory)	365,-
--	-------

Náhradné listy	
12-okienkové 55x53 mm	- 1 list 30,-
20-okienkové 41x42 mm	- 1 list 33,-
30-okienkové 31x35 mm	- 1 list 35,-

Zásobníky na FDC (celistvosti)

Do veľkosti 190 x 120 mm. Dosky sú z plastovej fólie,
vatované. Fóliové listy (50 ks) sa plnia zhora
a obsahujú čiernu papierovú vložku.
Farby: zelená, modrá, čierna a červená 390,-

Pinzety a lupy

Pinzeta Prinz-Solingen alebo Lindner (špicatá, lopatkovitá alebo okrúhla), kus	85,-
Pinzeta Lindner, lopatkovitá zahnutá	155,-
Pinzeta lopatkovitá alebo špicatá, dĺžka 150 mm	260,-
Lupa Ø 20 mm v kovovom púzdre, 10x	395,-
Lupa s osvetlením a desiatinným delením, možnosť zaostrenia	680,-
Ďalšie lupy podľa Zberateľa 9, 10/2005 alebo na www.zberatel.com	

Filatelistické nálepky

Nálepky firmy LINDNER 1000 ks - balíček á 64,-

Obaly na albumové listy

Formát A 4 (tzv. Euroobal) - 10 ks 15,-

DECEMBROVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Albumové listy Zberateľ SLOVENSKO

	I.časť		II.časť	
	BZ	Z	BZ	Z
Ročník 1993	19,-	75,-	32,-	120,-
Ročník 1994	19,-	75,-	48,-	185,-
Ročník 1995	22,-	75,-	48,-	175,-
Ročník 1996	22,-	75,-	54,-	195,-
Ročník 1997	22,-	75,-	53,-	220,-
Ročník 1998	22,-	75,-	53,-	220,-
Ročník 1999	21,-	75,-	59,-	245,-
Ročník 2000	17,-	65,-	48,-	185,-
Ročník 2001	32,-	95,-	48,-	215,-
Ročník 2002	22,-	75,-	75,-	285,-
Ročník 2003	28,-	85,-	80,-	305,-
Ročník 2004	17,-	65,-	53,-	220,-
Ročník 2005	18,-	68,-	65,-	245,-

I.časť : základné známky a hárčeky,

II.časť : PL, varianty kupónov a známky z hárčkov
Pri objednávaní prosíme vždy uviesť ročník, jeho časť (I. alebo II.) a formát (Pofis alebo A 4) !

V prípade záujmu o všetky listy, treba objednať I.+ II. časť súboru.

Listy ponúkame bez zasklenia (BZ) a zasklené (Z).

Formáty: Pofis a A 4. Ceny sú rovnaké!

Albumové listy SLOVENSKO 1939-1945

základný rad, 17 listov

BZ	135,-	Z	425,-
----	-------	---	-------

Albumové listy PROTEKTORÁT ČECHY A MORAVA 1939-1945

základný rad, 12 listov

BZ	95,-	Z	320,-
----	------	---	-------

Albumové listy ČESKÁ REPUBLIKA

	BZ	Z
Ročník 1998	155,-	485,-
Ročník 1999	185,-	490,-
Ročník 2000	190,-	495,-
Ročník 2001	195,-	525,-
Ročník 2002	185,-	515,-
Ročník 2003	220,-	740,-
Ročník 2004	180,-	550,-
Ročník 2005	185,-	530,-

Ročník 1988, 1999 len formát Pofis, ročníky 2000 - 2004 formát Pofis aj A 4 (cena rovnaká).

Albumové listy Zberateľ ČESKOSLOVENSKO

Ročník	I.časť		II.časť	
	BZ	Z	BZ	Z
1992 Pofis aj A4	24,-	85,-	46,-	175,-
1991 Pofis aj A4	24,-	85,-	80,-	255,-
1990 Pofis aj A4	34,-	125,-	58,-	205,-

1989 a ↓ len A4	45,-	150,-	45,-	175,-
Ročník 1988	65,-	235,-	90,-	310,-
Ročník 1987	45,-	155,-	120,-	395,-
Ročník 1986	45,-	150,-	105,-	350,-
Ročník 1985	56,-	195,-	80,-	255,-
Ročník 1984	50,-	190,-	95,-	325,-
Ročník 1983	50,-	195,-	85,-	275,-
Ročník 1982	70,-	255,-	85,-	295,-
Ročník 1981	55,-	195,-	85,-	275,-
Ročník 1980	55,-	195,-	80,-	255,-
Ročník 1979	45,-	155,-	95,-	325,-
Ročník 1978	60,-	235,-	75,-	235,-
Ročník 1977	55,-	210,-	195,-	650,-
Ročník 1976	45,-	150,-	60,-	210,-
Ročník 1975	56,-	195,-	190,-	595,-
Ročník 1974	56,-	195,-	182,-	575,-
Ročník 1973	48,-	150,-	105,-	350,-
Ročník 1972	56,-	195,-	65,-	235,-
Ročník 1971	48,-	170,-	75,-	255,-
Ročník 1970	56,-	195,-	110,-	370,-
Ročník 1969	52,-	195,-	75,-	255,-
Ročník 1968	75,-	260,-	110,-	350,-
Ročník 1967	55,-	195,-	50,-	170,-
Ročník 1966	65,-	215,-	48,-	170,-
Ročník 1965	65,-	225,-	-	-
Ročník 1964	48,-	160,-	-	-
Ročník 1963	48,-	160,-	-	-
Ročník 1962	48,-	170,-	-	-
Ročník 1961	56,-	175,-	-	-
Ročník 1960	48,-	165,-	-	-
Ročník 1959	42,-	140,-	-	-
Ročník 1958	56,-	185,-	-	-
Ročník 1957	56,-	190,-	-	-
Ročník 1956	32,-	110,-	-	-
Ročník 1955	48,-	170,-	-	-
Ročník 1954	34,-	115,-	-	-
Ročník 1953	48,-	170,-	-	-
Ročník 1952	56,-	190,-	-	-
Ročník 1951	32,-	110,-	-	-
Ročník 1950	32,-	115,-	-	-
Ročník 1949	24,-	80,-	16,-	65,-
Ročník 1948	32,-	110,-	48,-	165,-
Ročník 1947	16,-	55,-	32,-	115,-
Ročník 1946	16,-	55,-	8,-	30,-
Ročník 1945	48,-	180,-	18,-	30,-

VIANOČNÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

VIANOČNÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Ukážky z dnešnej ponuky námetových emisií ★★ (str.40)

